Arteveldehogeschool
Katholiek Hoger Onderwijs Gent
Opleiding Bachelor in de logopedie en de audiologie afstudeerrichting logopedie
Campus Kantienberg
Voetweg 66,
BE-9000 Gent

Rekentaal in prentenboeken

Promotor: Christel Van Vreckem

Copromotor : Lien Degryse

Academiejaar: 2025-2026

Bachelorproef voorgedragen door:

Kika Boden en Elise Siau

tot het bekomen van de graad van Bachelor in de logopedie en de audiologie - afstudeerrichting logopedie

Arteveldehogeschool
Katholiek Hoger Onderwijs Gent
Opleiding Bachelor in de logopedie en de audiologie afstudeerrichting logopedie
Campus Kantienberg
Voetweg 66,
BE-9000 Gent

Rekentaal in prentenboeken

Promotor: Christel Van Vreckem

Copromotor : Lien Degryse

Academiejaar: 2025-2026

Bachelorproef voorgedragen door:

Kika Boden en Elise Siau

tot het bekomen van de graad van Bachelor in de logopedie en de audiologie - afstudeerrichting logopedie

Rekentaal in prentenboeken - Mathematical language in picture books	
Promotiejaar:	2026
Studenten:	Kika Boden en Elise Siau
Promotor:	Mevr. Christel Van Vreckem
Copromotor	Mevr. Lien Degryse
3 trefwoorden	Rekentaal – Voorbereidende rekenvaardigheden – Prentenboeken
3 keywords	Mathematical language – Early math skills – Picture books

Deze bachelorproef onderzoekt de rol van rekentaal in prentenboeken en de invloed hiervan op de ontwikkeling van voorbereidende en latere rekenvaardigheden. Rekentaal is essentieel voor het begrip en gebruik van wiskundige begrippen. Er worden vijf indelingen van rekentaal besproken. Daarnaast wordt de rol van leerkrachten en ouders aangehaald bij het stimuleren van rekentaal via interactief voorlezen.

Het onderzoek richt zich op de mate waarin rekentaal voorkomt in prentenboeken die niet expliciet bedoeld zijn om rekenvaardigheden te stimuleren. Daarnaast wordt onderzocht welke begrippen het meest en het minst vaak voorkomen. De 40 prentenboeken worden geanalyseerd volgens een eigen indeling, aan de hand van de categorieën *hoeveelheden, meten en metend rekenen, meetkunde, bewerkingen* en *tijd*. Dit toont aan dat rekentaal vaak onbewust wordt geïntegreerd, maar dat abstractere begrippen niet vaak voorkomen. Het benadrukt het belang van een bewuste boekkeuze bij het ondersteunen van voorbereidende rekenvaardigheden. In deze bachelorproef worden enkele prentenboeken aangeraden.

This bachelorthesis examines the role of mathematical language in picture books and its influence on the development of early and later mathematical skills. Mathematical language is essential for understanding and using mathematical concepts. Five classifications of mathematical language are discussed. Additionally, the role of teachers and parents in stimulating mathematical language through interactive reading is highlighted.

The research focuses on the extent to which mathematical language appears in picture books that are not explicitly intended to stimulate mathematical skills. It also examines which concepts are most and least used. The 40 picture books are analysed using a custom classification system, which consists of *quantities, measurement, geometry, operations* and *time*. This demonstrates that mathematical language is often integrated unintentionally, but that more abstract concepts do not appear frequently. It emphasizes the importance of a conscious choice of books when supporting early math skills. This bachelorthesis recommends a few picture books.

1. Inhoudsopgave

Inhoud

1. Inhoudsopgave
2. Dankwoord 1
3. Inleiding 2
3.1 Wat is rekenen? 2
3.1.1 Het belang van rekenen bij kleuters in hun dagelijks functioneren 2
3.1.2 Definitie 2
3.1.3 Typische ontwikkeling van rekenen 5
3.2 Wat is rekentaal? 7
3.3 Welke indelingen voor rekenbegrippen bestaan er? 9
3.4 Het verband tussen rekenen en taal 14
3.5 Rekentaal in prentenboeken 14
3.5.1 De rol van de leerkracht en ouders 16
3.5.2 Interactief voorlezen 17
3.5.3 Conclusie 19
4. Probleemstelling/doelstelling 19
5. Methode 19
6. Resultaten 21
6.1 Vergelijking van eigen indeling met de nieuwe minimumdoelen voor het kleuteronderwijs 23
6.2 Analyse van de prentenboeken volgens de eigen indeling 24
7. Discussie 26
7.1 Verschillen tussen de besproken indelingen 27
7.2 Gelijkenissen tussen de besproken indelingen 27
7.3 Eigen indeling van rekentaal 28
7.4 Rekentaal in onze geselecteerde prentenboeken 29
8. Conclusie 30
9. Literatuurlijst 31
10. Bijlagenlijst 33
10.1 Overzicht prentenboeken 34
11. Bijlagen 36

2. Dankwoord

Wij bedanken graag de mensen die ons geholpen en gesteund hebben tijdens de verwezenlijking van deze bachelorproef.

Allereerst bedanken wij onze promotor, Christel Van Vreckem, en onze copromotor, Lien Degryse. Wij willen jullie bedanken voor de fijne begeleiding, de constructieve feedback en het vele geduld. Bedankt voor het vertrouwen in ons. Mede door jullie kennis en expertise is deze bachelorproef tot stand gekomen. We waarderen alle uitgebreide, opbouwende feedback en het feit dat wij altijd bij jullie terecht konden voor zowel inhoudelijke, als praktische vragen.

Verder willen wij ook onze familie, vrienden en medestudenten bedanken voor de steun en een luisterend oor bij uitdagende momenten wanneer we twijfelden aan onszelf.

Tot slot bedanken wij elkaar voor de fijne samenwerking tijdens de verwezenlijking van deze bachelorproef. Ook al kenden we elkaar op voorhand niet, we konden het werk vlot verdelen en we konden goed op elkaar inspelen. Wij zijn trots op de bachelorproef die we hebben gerealiseerd.

Ondergetekenden dragen de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor deze bachelorproef en staan toe dat hun werk digitaal vrij raadpleegbaar en ter beschikking wordt gesteld via het Artevelde Digitaal Archief.

Kika Boden Elise Siau

3. Inleiding

3.1 Wat is rekenen?

3.1.1 Het belang van rekenen bij kleuters in hun dagelijks functioneren

Rekenen is een overkoepelende term die in onze samenleving gekend is en niet meer weg te denken is. Door de evolutie van de huidige technologie, data en numerieke informatie wordt deze kennis noodzakelijk om volwaardig te participeren in onze samenleving (Vermeire et al., 2025). Het rekenen staat centraal voor het cognitief functioneren van de mens en de handelingen die noodzakelijk zijn voor het dagelijks leven. Het uitvoeren van bewerkingen met getallen om kwantitatieve problemen op te lossen, maakt deel uit van het menselijk cognitief vermogen (Van Den Heuvel-Panhuizen & Buys, 2008). Volgens hen is het één van de oudste en meest universele cognitieve vaardigheden waarmee mensen hun omgeving begrijpen en ordenen.

Volgens Van Den Heuvel-Panhuizen en Buys (2008) hebben we rekenen nodig om dagelijkse vaardigheden uit te oefenen zoals: een berekening maken, lengte meten, wegen met een weegschaal, inhoud meten met een maatbeker, tijd inschatten, omgaan met geld etc. Door deze praktische activiteiten ontwikkelt men ook getalbegrip en inzicht. Het is niet enkel een schoolse vaardigheid, maar een manier om betekenis te geven aan de omgeving. Getallen en hoeveelheden zijn niet weg te denken en komen overal voor. De domeinen die in de wiskunde allemaal aan bod komen, helpen de mens om algemeen meer inzicht te krijgen om probleemoplossend en abstract te denken, complexe bewerkingen uit te voeren en relaties tussen getallen en hoeveelheden te begrijpen. Tenslotte benadrukken ze ook dat kinderen via het onderwijs ook moeten leren waarom rekenen zo belangrijk is (Van Den Heuvel-Panhuizen & Buys, 2008).

Wiskunde is een abstractie die start vanuit de wereld waarbij het belangrijk is dat kinderen kunnen handelen en de abstractie ervaren. De wiskunde vertrekt vanuit concreet handelen naar schematisch voorstellen en ten slotte abstract noteren. In de kleuterklas ligt de focus vooral op het concreet handelen. In de klassen komen steeds verschillende thema's aan bod waarbij wiskunde oppervlakkig aan bod komt. Bij het thema 'Sint' kan terugtellen aan bod komen, bij Moederdag de patronen bij het maken van een ketting, bij koken een stappenplan etc. (Moons & van Emelen, 2025).

3.1.2 Definitie

Volgens Desoete et al. (2024) verwijst rekenen naar het uitvoeren van wiskundige bewerkingen en translaties met getallen, getalwoorden en hoeveelheden waarbij je een getal

kan omzetten van de ene modaliteit naar de andere. Een getal kan worden gezien als een getalwoord, een hoeveelheid en een Arabisch cijfer.

> "Na te streven minimumdoelen voor het kleuteronderwijs zijn minimumdoelen die wenselijk worden geacht voor die leerlingenpopulatie. Elke school heeft de maatschappelijke opdracht om die minimumdoelen op populatieniveau na te streven. Met minimumdoelen wordt bedoeld: een minimum aan kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes, bestemd voor die leerlingenpopulatie" (Vlaams Parlement, 2025, art. 44, par. 2).

Scholen hebben steeds zelf de vrijheid hoe ze deze minimumdoelen nastreven. Voor de lagere school en voor het kleuteronderwijs zijn er aparte minimumdoelen voor verschillende domeinen, waaronder ook wiskunde (Vlaams Parlement, 2025, art. 45, par. 1).

Volgens Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs, n.d. kan je wiskunde in drie kennistypes onderscheiden. Als eerste sommen ze de inzichtelijke kennis op waar leerlingen concepten en principes begrijpen. Vervolgens de feitelijke kennis waar ze begrippen, symbolen of rekenfeiten hanteren. Tenslotte zorgt de procedurele kennis ervoor dat leerlingen bewerkingen, strategieën of methodes kunnen toepassen. Het laatste draait om het 'kunnen' terwijl de eerste twee kennistypes rond 'kennen' draaien. Vervolgens benoemen ze wiskunde ook aan de hand van drie dimensies: wiskundige geletterdheid, wiskunde in een beroepscontext en wiskunde als wetenschap. Er wordt benadrukt dat wiskunde in het onderwijs de samenhang van concepten, procedures en feiten wil leggen, in plaats van die als allemaal aparte vaardigheden te beschouwen. Elk leerjaar dient voort te bouwen op de eerder verworven kennis en steeds een opbouw te voorzien tussen de verschillende domeinen.

De minimumdoelen voor het kleuteronderwijs zijn opgedeeld in zes domeinen: meten en metend rekenen, kansrekenen en statistiek, probleemoplossend denken en vraagstukken, getallenkennis, bewerkingen en meetkunde (Onderwijsdoelen, n.d.). In het kleuteronderwijs komen er naast de na te streven doelen, voor het eerst ook doelen die bereikt moeten worden op populatieniveau. Dat betekent dat een meerderheid van de leerlingen de doelen moet bereiken. Het domein getallenkennis valt als enige onder 'te bereiken minimumdoelen op populatieniveau', alle andere domeinen zijn na te streven minimumdoelen op populatieniveau (Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs, z.d.).

Bij het onderdeel 'bewerkingen' wordt verwacht dat kleuters volgende begrippen kennen: 'bijdoen', 'erbij', 'samen(tellen)', 'samenvoegen', 'weg(nemen)', 'eraf', 'evenveel', 'gelijk maken', '(gelijke) groepjes maken', 'keer nemen', 'splitsen' en 'verdelen'. Ze kunnen ook met concreet materiaal rekenhandelingen tot en met 10 uitvoeren en deze onder woorden brengen. Bij optellen en aftrekken kennen ze de oorzaak-verandering, combinatie en vergelijking. Ook vermenigvuldigen als keerhandeling, splitsen van een aantal en delen als verdelingsdeling staan in de minimumdoelen (Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs, z.d.).

Bij het domein 'meetkunde' komen vormleer, plaatsbepaling, transformaties, meetkundige relaties en verzamelingen aan bod. Kleuters kennen patronen en figuren. Ze kunnen zichzelf

oriënteren in een ruimte op basis van afstand, positie en richting. Ze kennen begrippen die vormen doen veranderen en voeren hier correct opdrachten bij uit (Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs, z.d.).

Voor het domein 'meten en metend rekenen' zijn veel begrippen te kennen die met lengte, oppervlakte, inhoud/volume, massa, tijdstip, tijdsduur en geld te maken hebben. Dit zijn begrippen zoals: 'lang', 'kort', 'verder', 'dichter', 'meer', 'minder', 'diepste', 'zwaarder', 'lichter' etc.. Hier wordt ook verwacht dat ze al kunnen omgaan met geld tot 10 euro, de dagen van de week chronologisch ordenen, lengte/inhoud vergelijken, samenstellen etc. (Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs, z.d.).

Bij kansberekening en statistiek wordt er niet verondersteld dat dit al in grote mate aan bod komt, maar eerder om kleuters kennis te laten maken met een aantal begrippen zoals 'nooit', 'altijd' en 'mogelijk', waarbij ze deze in concrete situaties gebruiken. Aan de hand van een spel kan je deze begrippen inzetten. Een voorbeeld is het spel twister waarbij de volgende uiting aan bod kan komen: "De kans dat het nu rood wordt, is mogelijk." (Moons & van Emelen, 2025). De kleuters leren ook om zekere en onzekere gebeurtenissen van elkaar te onderscheiden en de waarschijnlijkheden van gebeurtenissen te beschrijven door gebruik te maken van gepaste begrippen (Onderwijsdoelen, n.d.).

Bij probleemoplossend denken en vraagstukken zal worden verondersteld dat kleuters problemen in spel- en leersituaties kunnen oplossen door gebruik te maken van wiskundige elementen door concreet materiaal te gebruiken, hun ideeën te delen met anderen en op zoek te gaan naar manieren om een probleem op te lossen. Ook hier wordt slechts een basis nagestreefd die belangrijk is voor de overgang naar het lager onderwijs (Onderwijsdoelen, n.d.). Een voorbeeld is dat een kleuter vijf knuffelberen voorgeschoteld krijgt en deze in drie bedjes moet leggen. Hierbij zijn verschillende mogelijkheden om hun probleemoplossend vermogen na te gaan. Ze kunnen alle beertjes verdelen over de bedden, een shiftsysteem bedenken of bedden uitlenen bij anderen (Moons & van Emelen, 2025).

Als laatste domein staat getallenkennis bij de na te streven minimumdoelen. Er wordt verwacht dat de prenumerische vaardigheden zijn ontwikkeld, net als de telontwikkeling. Kleuters kennen volgende begrippen: 'evenveel', 'niet-evenveel', 'veel', 'weinig', 'gelijk', 'niet-gelijk', 'te veel', 'te weinig', 'meer', 'minder', 'meest', 'minst', 'tussen', 'één meer', 'één minder', 'van minder naar meer', 'van weinig naar veel', 'eerste', 'middelste', 'laatste', 'vorige', 'volgende', 'hoeveel', 'geen', 'enkel', 'niets', 'hoeveel meer', 'hoeveel minder', 'juist ervoor' en 'juist erna' (Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs, z.d.).

Wij onderzoeken welke rekentaal in prentenboeken voorkomt in relatie tot het bereiken van de minimumdoelen.

3.1.3 Typische ontwikkeling van rekenen

De ontwikkeling van rekenvaardigheden gebeurt geleidelijk aan en kan onderverdeeld worden in vier fases: de prenumerische ontwikkeling, het voorbereidend rekenen, het aanvankelijk rekenen en het gevorderd rekenen (Desoete et al., 2024).

Voordat kinderen tot rekenhandelingen komen, doorlopen ze de fase van de prenumerische ontwikkeling. Vanaf de peuter- en kleuterleeftijd ontdekken ze de basisvaardigheden door het waarnemen, herkennen en inschatten (Desoete et al., 2024). Een studie volgens Xu en Spelke (2000) onderzocht of baby's van 6 maanden oud al een aangeboren gevoel voor tellen bezaten. Tijdens het onderzoek werd er rekening gehouden met de afmetingen, kleuren en dichtheid van de displays zodat er geen gewoonte optrad bij de baby's. Hieruit bleek dat de baby's in staat zijn om getallen en hoeveelheden van elkaar te onderscheiden, maar enkel als de verhouding tussen getallen aanzienlijk groot was. Dit gebeurde niet bij getallen die dichter bij elkaar lagen. Hieruit concludeerden ze dat zowel het inzicht in getallen als de getalgevoeligheid zich spontaan ontwikkelen in de hersenen en niet afhankelijk zijn van taal of tellen. Naast de waarneming van hoeveelheden zijn kinderen actief geïnteresseerd om aandacht te schenken aan alles rondom hen. Kinderen die spontaan interesse hebben in numerieke informatie zijn geboeid door hoeveelheden en tellen. Zonder hier bewust over na te denken, tellen ze zaken die in dagelijkse activiteiten naar voor komen (Desoete et al., 2024). De term 'spontaneous focusing on numbers' (SFON) wordt gezien als een vaardigheid om de aandacht te richten op hoeveelheden in de omgeving zonder expliciete aansturing. SFON is een voorspeller voor de latere wiskundige prestaties waarbij de rekenvaardigheden makkelijker ontwikkelen bij kinderen die hierin geïnteresseerd zijn (Gloor et al., 2021). Volgens Desoete et al. (2024) ontwikkelt zich tijdens de prenumerische ontwikkeling het concept 'subitizing'. Revkin et al, (2008) definiëren het als het snel en nauwkeurig tellen van kleine hoeveelheden (3-4 items). Als een kleuter zonder te tellen kan benoemen dat er drie appels op tafel liggen, herkent hij zonder aarzelen en subitizeert hij. Tenslotte hebben kinderen op jonge leeftijd twee cognitieve systemen die nodig zijn om getallen te verwerken: het object-file systeem en het analoge groottesysteem. Bij het eerste exacte systeem wordt verondersteld dat kinderen kleine hoeveelheden onder de vier kunnen discrimineren, terwijl bij het analoge groottesysteem (ANS), het schattend systeem, kinderen grote hoeveelheden vanaf drie kunnen gebruiken. Met dit laatste systeem worden baby's geboren waarbij het ratioafhankelijk is. Hoe groter de verhouding tussen getallen, hoe makkelijker om ze met elkaar te vergelijken omdat het verschil duidelijker zichtbaar is (Desoete et al., 2024).

Voorbereidend rekenen kan nog eens onderverdeeld worden in twee subfasen. De eerste subfase van voorbereidend rekenen vindt plaats tijdens de peuterleeftijd, van 0 tot 3 jaar. De tweede subfase manifesteert zich tijdens de kleuterleeftijd, tussen 3 en 6 jaar. Binnen deze subfase vindt de prenumerische ontwikkeling plaats en in deze subfase worden kinderen op een meer gerichte manier voorbereid op het rekenen van de lagere school (Desoete et al., 2024). Volgens Piaget zijn er twee psychologische voorwaarden en twee kernvoorwaarden waar kinderen aan moeten voldoen om tot getalbegrip te komen.

Een eerste psychologische voorwaarde is *conservatie*. "Conservatie is het inzicht dat twee op het eerste gezicht verschillende hoeveelheden, gewichten of volumes toch gelijk kunnen zijn. Kinderen begrijpen dat er in een groot smal glas evenveel kan als in een breed klein glas.", aldus Desoete et al. (2024) (p. 34). Kinderen moeten revisibel kunnen denken en ze moeten in staat zijn om te compenseren. Als ze dit niet kunnen, zal conservatie moeilijk zijn voor hen. Een tweede psychologische voorwaarde is *correspondentie*. "Correspondentie is de vaardigheid om hoeveelheden te vergelijken qua aantal, op basis van een één-op-éénrelatie: het kind begrijpt dat er evenveel blokjes als cirkels zijn.", aldus Desoete et al. (2024) (p. 34). Belangrijk om te vermelden is dat correspondentie niet hetzelfde is als tellen. Tellen van hoeveelheden bouwt namelijk verder op het principe van paarsgewijze correspondentie.
De eerste kernvoorwaarde die Piaget aanhaalt, is *classificatie*. Desoete et al. (2024) (p. 35) omschrijven het begrip classificatie als volgt: "Met classificatie wordt het inzicht in het maken van verzamelingen bedoeld. Dat kan door elementen te groeperen op basis van één of meer gelijke eigenschappen (bv. kleur of vorm).". Er zijn drie soorten verzamelingen of 'klassen' die onderscheiden kunnen worden binnen classificatie: de figuratieve verzamelingen, de non-figuratieve verzamelingen en de inclusie van klassen. Een laatste kernvoorwaarde die Piaget benoemt, is *seriatie*. "Seriatie (of het goed kunnen ordenen) verwijst naar het kunnen rangschikken van elementen tot een reeks op basis van een of meer kenmerken die variëren." (Desoete et al., 2024, p. 36). Seriatie ontwikkelt evengoed in drie fasen: paarsgewijs denken, empirisch zoekend seriëren en het transitief niveau.
Piaget sprak over rekenvoorwaarden, niet over voorbereidende rekenvaardigheden, en nam tellen niet op als voorspeller voor latere rekenvaardigheden. Daarom zijn er een aantal postpiagetiaanse inzichten waar we ook rekening mee moeten houden: tellen, maatbegrip, translatie en vergelijken van hoeveelheden en patronen herkennen (Desoete et al., 2024). Deze inzichten worden hieronder verder toegelicht.

Het begrip tellen kan opgesplitst worden in het maken van een telrij, ook wel procedurele kennis genoemd, en het tellen zelf, ofwel conceptuele kennis. Het maken van een telrij valt onder procedurele kennis en kinderen ontwikkelen deze vaardigheid in vijf stappen. Als eerste is er het niveau van de ketting: "de kinderen produceren getalwoorden als niet te onderscheiden woorden 'ééntweedrievier'" (Desoete et al., 2024, p. 41). Vervolgens is er het niveau van de niet-opdeelbare-lijstwoorden. Dit is het niveau waarop kinderen getalwoorden wel kunnen opsommen als aparte woorden, maar ze kunnen enkel starten vanaf 1. Ten derde is er het niveau van de deelbare ketting. Op dit niveau leren kinderen een getalrij starten met een bepaalde benedengrens, bijvoorbeeld 'tel verder vanaf 4'. Één niveau hoger, is het niveau van de telketting. Hier leren kinderen een telrij opzeggen met een onder- en bovengrens, bijvoorbeeld 'tel van 4 tot 7'. Tot slot hebben we het laatste niveau, namelijk de tweerichtingsketting: "de kinderen kunnen per twee tellen, doortellen met een opgegeven bovengrens en in omgekeerde volgorde tellen (terugtellen).", aldus Desoete et al. (2024) (p. 41). Om te kunnen tellen, wat conceptuele kennis is, moet een kind voldoen aan vijf principes. Het principe van de stabiele volgorde is een eerste principe waaraan voldaan moet worden. Dit principe houdt in dat een telrij steeds dezelfde volgorde moet hebben, namelijk 1, 2, 3 en 4 en niet 1, 4, 2 en 3. Een tweede principe is het principe van één-op-ééncorrespondentie, wat inhoudt dat een kind ieder item

maar één keer mag tellen. Het derde principe is het principe van de kardinaliteit, ofwel resultatief tellen. “De kinderen weten dat het laatste getalwoord de eindhoeveelheid aangeeft.” (Desoete et al., 2024, p. 42). Het voorlaatste principe is het principe van de irrelevante volgorde, wat inhoudt dat het kind zich realiseert dat hij/zij eender waar kan beginnen tellen om een eindhoeveelheid te bekomen. Het laatste principe is het abstractieprincipe. Desoete et al. (2024) (p. 42) beschrijven dit principe als volgt: “Dit principe leidt ertoe dat kinderen heterogene verzamelingen kunnen tellen. Ze leren eigenschappen te negeren die verschillen, ten voordele van het zien van voorwerpen als één groep.”. Een voorbeeld van dit principe is dat een kind leert dat zowel een appel als een banaan als een peer stukken fruit zijn en dat die groep van stukken fruit bestaat uit drie elementen.

Maatbegrip is ook een belangrijke voorbereidende rekenvaardigheid. Maatbegrip wordt door Desoete et al. (2024) (p. 43) omschreven als “het inzicht dat verschillende hoeveelheden, lengtes, gewichten met elkaar vergeleken kunnen worden door middel van een soort bemiddelaar: de maat.”. Enerzijds zijn er de natuurlijke maten, zoals het aantal stappen. Anderzijds zijn er de eigenlijke maten, beter bekend als de lengte-, de gewichts- en de inhoudsmaten.

Een getal kan op drie manieren worden voorgesteld: als een hoeveelheid (bijvoorbeeld een paar blokken), als een getalwoord (bijvoorbeeld ‘vier’) en als een getal geschreven met Arabische cijfers (bijvoorbeeld ‘4’). Het omzetten van een getal van de ene modaliteit naar de andere, noemt men translatie. Met behulp van translatie, kan een kind hoeveelheden met elkaar gaan vergelijken.

Met patronen herkennen wordt bedoeld dat een kind herhaalde volgordes kan ontdekken (bijvoorbeeld koe – schaap – koe – schaap - …).

3.2 Wat is rekentaal?

In de literatuur is er onenigheid over wat het begrip ‘rekentaal’ inhoudt. Zowel het begrip ‘wiskundige woordenschat’ als het begrip ‘rekentaal’ worden gebruikt. Lin et al. (2021) spreken over wiskundige woordenschat en vinden dat dit wel gezien kan worden als een onderdeel van rekentaal. Zij omschrijven wiskundige woordenschat als het begrijpen van wiskundespecifieke woorden, zinnen, afkortingen en symbolen, die regelmatig gebruikt worden in wiskundeboeken, instructies en op toetsen. Binnen deze specifieke woordenschat ontwikkelt het kind eerst de betekenis van getalwoorden (bijvoorbeeld *twee*, *vijf*). Vervolgens begrijpen ze woorden die hoeveelheden aangeven (bijvoorbeeld *meer, minder, weinig*). Als laatste ontwikkelt het kind het begrip van woorden die ruimtelijke verhoudingen beschrijven (bijvoorbeeld *onder, einde*). Anderzijds citeren Turan en De Smedt (2022) een artikel van Purpura et al. (2017) waarin zij

argumenteren dat wiskundige concepten zoals getalwoorden meer gericht zijn op de wiskundige kennis van kinderen dan op hun taalvaardigheden. Turan en De Smedt (2023) sluiten zich aan bij deze stelling en voegen er nog aan toe dat getalwoorden gebruikt worden om getallen aan te leren. Dit doet dan weer beroep op de wiskundige kennis die kinderen hebben.
Ook Hornburg et al. (2024) gebruiken de term rekentaal, al is hun argumentatie anders dan die van Purpura et al. (2017). Hornburg et al. (2024) vinden namelijk dat het begrijpen van wiskundige symbolen als '=', '+', '-', …, de Arabische getallen (bijvoorbeeld *3*, *4*, …) en de getalwoorden zoals 'drie' en 'vier' hier niet onder vallen gezien de context van het kleuteronderwijs. Daarom richten zij zich op meer benaderende termen en verbindingswoorden (bijvoorbeeld *meer*, *dichtbij*).
Het verschil tussen het begrip 'rekentaal' en het begrip 'wiskundige woordenschat' is dus dat er bij 'rekentaal' geen verwijzingen zijn naar getallen, terwijl dit bij 'wiskundige woordenschat' wel het geval is.

Belangrijk om aan te halen is dat rekentaal en algemene taalvaardigheid wel degelijk verwant zijn aan elkaar. Om rekentaal te begrijpen, moet je namelijk een goede algemene taalvaardigheid hebben. Espinas en Fuchs (2022) halen aan dat taal bestaat uit verschillende modaliteiten (receptief en expressief) en uit verschillende taalfacetten (onder andere woordenschat of semantiek, syntaxis en fonologie). De ontwikkeling van deze taalfacetten bepaalt mee hoe de ontwikkeling van rekentaal verloopt. Zij bespreken woordenschat als eerste taalfacet. Onze taal drukt hoeveelheden uit op verschillende manieren. Zo gebruikt het Nederlands specifieke (bijvoorbeeld *1, 2, 3*), benaderende (bijvoorbeeld *enkele*), universele (bijvoorbeeld *elke*) en vergelijkende (bijvoorbeeld *meer*) termen om hoeveelheden uit te drukken. Kinderen hebben dus een brede algemene woordenschat nodig om later wiskundige woordenschat te begrijpen. Ook Bleses et al. (2023) halen aan dat zowel algemene taalvaardigheid als rekentaal bijdragen tot de prenumerische ontwikkeling van jonge kinderen.

Volgens Turan en De Smedt (2022) wordt rekentaal in zeer ruime zin gedefinieerd. Tot de ruime definiëring van rekentaal behoort het begrip van wiskundige concepten. Voorbeelden van wiskundige concepten zijn woorden die verband houden met tellen, gelijkwaardigheid (bijvoorbeeld *hetzelfde* en *evenveel)* en kardinaliteit, het getal om een aantal aan te duiden (bijvoorbeeld *vijf*) (Desoete et al., 2024, p. 44) (Turan & De Smedt, 2022).
Purpura et al. (2019) definiëren het begrip rekentaal op een enge manier, als specifieke taal bestaande uit termen en concepten. Volgens hen is rekentaal het begrip dat een kind heeft van de belangrijkste woorden en begrippen die bij het aanvankelijk rekenen worden gebruikt. Hieronder vallen woorden als 'meer' en 'ver'. Verwijzingen naar getallen zoals 'een', 'twee', … vallen hier niet onder. Woorden en begrippen zoals 'eerste', 'boven', 'meer', 'minder', … vormen een basis voor de start van het aanvankelijk rekenen.
Purpura et al. (2019) delen rekentaal op in twee grote groepen, zijnde in kwantitatieve taal en ruimtelijke taal. Deze eerste groep omvat woorden als 'meer' en 'minder' en is belangrijk bij het beschrijven van vergelijkingen tussen groepen objecten en hoeveelheden. Een voorbeeld van kwantitatieve rekentaal is "deze groep heeft *meer* bollen". Ruimtelijke rekentaal bestaat uit

woorden die de dimensie van objecten, locaties en richtingen beschrijven en is belangrijk bij het beschrijven van relaties op een getallenlijn. Dit omvat woorden als 'voor', 'na', en 'dichtbij' (Turan & De Smedt, 2022). Een voorbeeld van ruimtelijke rekentaal is "drie komt *voor* vier".

3.3 Welke indelingen voor rekenbegrippen bestaan er?

Eén van de meest gebruikte indelingen van rekentaal is de indeling waarbij rekentaal wordt opgesplitst in twee categorieën, namelijk in *kwantitatieve rekentaal* en in *ruimtelijke rekentaal* (Purpura et al., 2019). Turan en De Smedt (2023) halen echter wel een belangrijke beperking van deze opdeling aan, namelijk dat kwantitatieve en ruimtelijke rekentaal niet altijd duidelijk van elkaar zijn onderscheiden door de auteurs. Volgens hen zorgt dit ervoor dat het moeilijk is om te begrijpen hoe de begrippen binnen deze twee categorieën, eventueel onafhankelijk van elkaar, bijdragen aan latere wiskundige vaardigheden.

Desoete et al. (2024) hebben de begrippen die behoren tot rekentaal ingedeeld naar hun verwijzing. Ten eerste categoriseren zij de begrippen die verwijzen naar *hoeveelheden*. Onder deze categorie vallen onder andere de begrippen 'evenveel', 'meer', 'minder', 'veel', 'te veel', 'weinig', 'genoeg', 'vol', 'leeg', … Vervolgens delen zij begrippen als 'volgende', 'eerste', 'voor', 'na', 'voorlaatste', 'laatste', 'onder', 'boven', 'links', 'rechts', 'naast', 'verder', 'dichtbij', 'veraf', … in in de categorie *tijd en ruimte*. Deze categorie komt overeen met wat Purpura et al. (2016) *ruimtelijke rekentaal* noemen. De derde categorie binnen deze indeling is de categorie met begrippen die verwijzen naar *eigenschappen*. Hier horen onder andere de begrippen 'groot', 'klein', 'dun', 'zwaar', 'licht', 'de kleuren', 'groter', … in thuis. Tot slot beschrijven zij de categorie *handelingen*, waarbij de begrippen 'bijdoen', 'wegdoen', 'verplaatsen', 'verdelen', 'apart leggen', 'groeperen', … horen.

Van De Steene et al. (2021) hebben de Test Voorbereidend Rekenen Derde Kleuterklas ontwikkeld. Zij splitsen leren rekenen op in vijf categorieën: *logisch en wiskundig denken, getallenkennis, rekenvaardigheid, meetkunde* en *metend rekenen*. Binnen elk van deze categorieën wordt verschillende rekentaal gebruikt.
In de categorie *logisch en wiskundig denken* gaat het vooral om begrippen als 'wegdoen', 'bijdoen' en 'verdelen'. Dit zijn dezelfde begrippen die Desoete et al. (2024) categoriseren onder *handelingen*.
De categorie *getallenkennis* peilt eerder naar het begrip van termen als 'veel', 'minder', 'meest', 'gelijk aan', … Deze termen komen overeen met wat Purpura et al. (2016) *kwantitatieve rekentaal* noemen. Binnen deze categorie vallen echter ook de rangordebegrippen, bijvoorbeeld 'eerste', 'laatste', 'juist voor', 'voorlaatste', … Dit zijn de termen die overeenkomen met *ruimtelijke rekentaal* (Purpura et al., 2016). Het kennen van het verschil tussen de begrippen 'zwaar' en 'licht', 'leeg' en 'vol', 'langste' en 'kortste' wordt in de categorie *meten en metend rekenen* getest.

Fränzel (2017) maakte een indeling van rekenbegrippen die kinderen uit de derde kleuterklas volgens haar moeten kennen. Zij deelt rekenbegrippen in in vier categorieën, namelijk *vergelijken, vormen, volgorde* en *tijd*. Onder *vergelijken* vallen woorden als 'kortst', 'langst', 'groter', 'kleiner', … Bij *vormen* horen bijvoorbeeld 'cirkel', 'vierkant', … De begrippen 'vooraan', 'boven', 'onder', 'eerste', … horen volgens haar bij de categorie *volgorde*. Tot slot deelt zij begrippen als 'ochtend', 'middag', 'uur', 'snel', … in in de laatste categorie *tijd*.

Tot slot zijn de minimumdoelen de meest recente indeling van rekentaal (Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs, z.d.). Deze indeling werd in onderdeel 3.1.2 zeer uitvoerig besproken.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende indelingen met voorbeelden van rekentaal, die bovenstaande auteurs aanhalen in hun artikels.

TABEL 1: VERSCHILLENDE INDELINGEN VAN REKENTAAL MET VOORBEELDEN

Indeling volgens Purpura et al. (2019)	Indeling volgens Van De Steene et al. (2021)	Indeling volgens Fränzel (2017)	Indeling volgens Desoete et al. (2024)	Indeling volgens Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs (z.d.)
Kwantitatieve rekentaal: *een paar/een aantal, veel, bijdoen, wegdoen, groot, groter, grootst, klein, kleiner, kleinst, anders, genoeg, weinig, minder, minst, meer, meest, minder dan, evenveel*	Getallenkennis: *veel, minder, meest, gelijk aan, eerste, laatste, juist voor, voorlaatste*	Volgorde: *vooraan, achteraan, boven, onder, tellen, eerste, laatste, middelste, rechts, links, meer, minder*	Hoeveelheden: *evenveel, meer, minder, veel, te veel, weinig, genoeg, vol, leeg*	Getallenkennis: *evenveel/niet-evenveel, veel/weinig, gelijk/niet gelijk, te veel/ te weinig, meer, minder, meest, minst, tussen, één meer/één minder, van minder naar meer, van weinig naar veel, eerste, middelste, laatste, vorige, volgende, hoeveel, geen enkel, niets, hoeveel meer, hoeveel minder, juist ervoor, juist erna*
Ruimtelijke rekentaal: *boven, na, rondom, weg, terug, achter, voor, onder, tussen, onderkant, voorkant, dichtbij, dichterbij, dichtstbij, ver, verder, verst, omlaag, einde, eerst, voorwaarts, hoog, hoger, hoogst, in, binnen(in), laatst, lang,*	Metend rekenen	Vergelijken: *kortst, langst, groter, kleiner, even, hetzelfde, meer, zwaarst, hoger, lager, minder, kleinste, verste*	Tijd en ruimte: *volgende, eerste, voor, na, voorlaatste, laatste, onder, boven, links, rechts, naast, verder, dichtbij, veraf*	Meten en metend rekenen: *(even) lang, kort, hoog, laag, ver, dichtbij, breed, smal, dik, dun, diep, groot, klein, (bijna) vol, (bijna) leeg, veel, weinig, langer, korter, hoger, lager, verder, dichter, breder, smaller, dikker, dunner, dieper, groter, kleiner, leger, voller, meer, minder, langste, kortste, hoogste, laagste, dikste, dunste, diepste, grootste, kleinste, meeste, minste, (even) zwaar, (even) licht, zwaarder, lichter, zwaarste, lichtste, betalen, geven, krijgen, kopen, ruilen,*

langer, langs, midden, op, buiten, over, naartoe				*verkopen, sparen, kost meer, kost minder, prijs, euro, eerder, vroeger, later, eerst, dan, daarna, laatst, (te) laat, (te) vroeg, straks, (even) lang, (even) kort, vandaag, gisteren, morgen, de dag, de week, het jaar*
	Meetkunde: *zwaar, licht, leeg, vol, langste, kortste*	Vormen: *cirkel, vierkant, driehoek, rechthoek, ruw, hard, glad, zacht, zuur, zoet, dun, dik*	Eigenschappen: *groot, klein, dun, zwaar, licht, de kleuren, groter*	Meetkunde: *punt, lijn, recht, gebogen, rond, hoek, driehoek, rechthoek, vierkant, cirkel, kubus, bal, bol, piramide, patroon, opnieuw, hetzelfde, anders, in, tussen, uit, binnen, buiten, (er)voor, (er)achter, (er)onder, (er)boven, (er)op, (er)naast, ver, dichtbij, tegen, tegenover, omhoog, naar boven, omlaag, naar beneden, vooruit, achteruit, naar mij toe, van mij weg, dichterbij komen, recht naar, schuin naar, verschuiven, draaien, spiegelen, spiegelbeeld, vervormen, vergroten, verkleinen, voorkant, achterkant, zijkant, onderkant, bovenkant, even groot, en, of, niet, dezelfde vorm, als … dan …*
	Logisch en wiskundig denken: *wegdoen, bijdoen, verdelen*		Handelingen: *bijdoen, wegdoen, verplaatsen, verdelen, apart leggen, groeperen*	Bewerkingen: *bijdoen, erbij, samen(tellen), samenvoegen, weg(nemen), eraf, evenveel, gelijk maken, groepjes maken, keer nemen, splitsen, verdelen*

	Rekenvaardigheid			Probleemoplossend denken en vraagstukken: /
		Tijd: *ochtend, middag, avond, 's nachts, jaargetijden, uur, langzaam, snel, functies van de klok*		Kansrekenen en statistiek: *kan, kan niet, altijd, niet, nooit, mogelijk, misschien, soms*

Bovenstaande tabel is een samenvatting van de vijf verschillende indelingen die uitgebreid besproken werden in onderdeel 3.3.

Bij het maken van de tabel werd gekeken welke categorieën van de verschillende indelingen de meeste overlap hebben. Deze staan zoveel mogelijk op dezelfde hoogte. Bij de categorie *eigenschappen* van Desoete et al. (2024) is er veel overlap met de categorie *kwantitatieve rekentaal* van Purpura et al. (2019). De categorie *hoeveelheden* van Desoete et al. (2024) staat echter al evenwijdig met de categorie *kwantitatieve rekentaal*, omdat deze twee categorieën ook veel overlap hebben.
Bij de categorie *meetkunde* (Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs, z.d.) is er overlap met volgende categorieën uit andere indelingen: *vergelijkingen* en *vormen* (Fränzel, 2017), *ruimtelijke rekentaal* (Purpura et al., 2019) en *handelingen* (Desoete et al., 2014).

3.4 Het verband tussen rekenen en taal

Rekenen en taal worden in het onderwijs als twee aparte vakken beschouwd, maar hebben in werkelijkheid veel met elkaar te maken. Taal speelt een fundamentele rol in het begrijpen en leren van rekenen. Wiskunde is abstract en kan niet altijd visueel worden weergegeven, waardoor het vaak met woorden wordt beschreven. Taal helpt hierbij om wiskundige begrippen te verduidelijken en te definiëren (Naziev, 2018a). Rekentaal is met andere woorden nodig om wiskunde te begrijpen.

Deze nauwe samenhang tussen taal en rekenen wordt bevestigd door een onderzoek van Chang (2023a) naar de rol van vroege rekentaal. De studie benadrukt het belang van de ontwikkeling van de voorbereidende rekenvaardigheden en de wiskundige vaardigheden op latere leeftijd. Vaardigheden als cijferherkenning, optellen, patroonherkenning en probleemoplossend denken worden beïnvloed door de ontwikkeling van rekentaal. Naargelang kinderen hun woordenschat en begrip van rekentaal verder ontwikkelen, kunnen zij deze inzichten doelgericht inzetten. Dit gebeurt bij het herkennen van cijfers, het uitvoeren van optellingen, patroonherkenning en probleemoplossend denken. Dit proces bevordert de cognitieve vaardigheden die het begrip en de toepassing van abstracte rekenconcepten bij vaardigheden zoals probleemoplossend denken ondersteunen. Bovendien blijkt dat het niet alleen een voorspeller is van de voorbereidende rekenvaardigheden, maar ook van kennis die in latere schooljaren wordt verworven. Vroege blootstelling aan rekentaal bij kleuters versterkt hun vermogen om deze concepten effectief te begrijpen en toe te passen (Chang, 2023a).

3.5 Rekentaal in prentenboeken

Om de ontwikkeling van rekentaal te ondersteunen, is het essentieel om rekentaal op een toegankelijke en contextrijke manier aan te bieden. Prentenboeken vormen een effectieve manier om via rekentaal de voorbereidende rekenvaardigheden te stimuleren. Volgens Chang (2023a) bieden prentenboeken bovendien ruimte voor de ontwikkeling van wiskundige denkprocessen doordat taal, beeld en ervaring op een betekenisvolle wijze met elkaar zijn verbonden. Rekentaal wordt aangeboden in een context die voor kleuters begrijpelijk en herkenbaar is. Door al sinds kleuterleeftijd rekentaal op een speelse manier te integreren, vergroot het de kennis die als fundament dient voor alles wat het kind later zal leren omtrent wiskunde (Van Den Heuvel-Panhuizen & Elia, 2013) zoals: numerieke vaardigheden, patroonvaardigheden en rekentaal (Splinter, 2025). Het effect van prentenboeken wordt bovendien versterkt wanneer het voorlezen gepaard gaat met actieve interactie tussen het kind en de voorlezer. Hierdoor komen kleuters in aanraking met probleemoplossend denken, leren zij eigen vragen te formuleren en actief op zoek te gaan naar passende antwoorden (Van Den Heuvel-Panhuizen & Elia, 2013).

Hoewel prentenboeken zonder expliciete rekentaal reeds een stimulerend effect hebben, blijkt het nog sterker wanneer rekentaal bewust en expliciet wordt aangeboden (Eynde et al., 2022d). Van Den Heuvel-Panhuizen en Van Den Boogaard (2008) onderzochten de stimulatie van voorbereidende rekenvaardigheden door het voorlezen van prentenboeken bij kleuters. Daaruit bleek dat kinderen spontane uitspraken over rekentaal konden uiten bij prentenboeken zonder en met rekentaal. Het gaat hier om uitingen van kleuters waarin zij uit eigen initiatief wiskundige ideeën verwoorden zonder dat de leerkracht hier expliciet om vraagt. Zo gebruiken ze bijvoorbeeld begrippen die betrekking hebben op hoeveelheden, vergelijkingen, ordeningen of ruimtelijke relaties zoals: meer, minder, evenveel, groot, klein of een volgorde. Eynde et al. (2022) bevestigen hoe het voorlezen van prentenboeken de voorbereidende rekenvaardigheden bij kleuters beïnvloedt. Zij concludeerden dat expliciete rekentaal in combinatie met actieve interactie dit effect versterkt. Opmerkelijk is dat dergelijke uitingen niet alleen voorkwamen bij prentenboeken waarin rekentaal expliciet aan bod kwam, maar ook bij verhalen waarin deze taal slechts impliciet aanwezig was in de context, het verhaal of de illustraties. Ruim de helft van de waargenomen uitspraken bevatte rekentaal. Hieruit constateren Van Den Heuvel-Panhuizen en Van Den Boogaard (2008) dat zelfs prentenboeken zonder expliciete instructie het wiskundig denken via taal kunnen stimuleren. Er werd besloten dat prentenboeken zonder rekentaal kunnen bijdragen aan het begrip van rekentaal door hun spontane uitingen. Boeken die deze taal wel bevatten, vergroten dit rekentaalbegrip echter aanzienlijk (Van Den Heuvel-Panhuizen & Van Den Boogaard, 2008). Daarnaast bevordert de voorlezer volgens Eynde et al. (2022) het wiskundig denken door objecten te tellen, vergelijkingen te maken, vragen te stellen over getallen en vormen en het kind aan te moedigen om te redeneren over wiskundige concepten. Door de interacties te koppelen aan de visuele prikkels in het boek, zorgt de voorlezer ervoor dat de interactie effectief verloopt en kunnen kleuters de informatie beter onthouden en sneller aanleren. Naast de gesproken taal dragen gebaren, lichaamsbewegingen en gezichtsuitdrukkingen ook bij aan het begrip. Door dieper in te gaan op de begrippen, leren de kleuters sneller bij (Eynde et al., 2022).

De combinatie van expliciete rekentaal, een betekenisvolle context en interactieve voorleesmomenten blijkt cruciaal voor een optimale ontwikkeling van voorbereidende rekenvaardigheden. De wijze waarop deze interactie tijdens het voorlezen het best kan worden ondersteund, wordt later in dit onderdeel besproken.

3.5.1 De rol van de leerkracht en ouders

Binnen de schoolcontext vervult de leerkracht een didactische rol in het stimuleren van rekentaal door middel van prentenboeken aan te brengen in de klas. Ook ouders vervullen hierbij een belangrijke rol. In tegenstelling tot ouders beschikken leerkrachten over een didactische expertise om wiskundige begrippen te integreren in interacties (Scheiner et al., 2023).

Volgens Van Den Heuvel-Panhuizen et al. (2014) is het essentieel om niet enkel een verhaal voor te lezen, maar ook om voldoende interacties te voeren met de kleuters. Door bijkomende vragen te stellen die al dan niet betrekking hebben op rekentaal, verrijk je een verhaal. Zowel impliciete als expliciete vraagstelling blijkt waardevol. Ze stellen dat vragen zonder expliciete rekentaal kleuters stimuleren om situaties te interpreteren, verbanden te leggen en voorspellingen te doen. Hierdoor wordt impliciet hun wiskundig denken geactiveerd. “Welke toren zou omvallen? Waarom past die olifant daar niet?”, zijn vragen die impliciet de rekentaal ondersteunen. Vragen met rekentaal ondersteunen hen bij het verwoorden en begrijpen van deze begrippen zoals hoeveelheden, vergelijkingen, volgordes en ruimtelijke relaties. Door beide types te combineren, worden kleuters niet enkel aangezet tot het wiskundig denken, maar leren ze de begrippen echt kennen en gebruiken. Door de expertise van de leerkracht (Scheiner et al., 2023) is het mogelijk om de kinderen zodanig te stimuleren dat zij actief nadenken, wat hun voorbereidende rekenvaardigheden bevordert.

In de thuissituatie verloopt deze ondersteuning minder gestructureerd. Hoewel de ouders en voorlezers regelmatig in een spontaan gesprek gaan over het verhaal, hebben ze ook aandacht voor rekentaal. Ze praten ook over getallen, grootte, tellen, schatten en vormen (Anderson et al.,2004b). Ze geven aan dat deze begrippen vaak al spontaan in een gesprek naar voren komen, ook bij boeken die niet-expliciete rekentaal bevatten. Door de verhaallijnen die in prentenboeken zitten, begrijpen kleuters wanneer en waarom deze begrippen belangrijk zijn. Ze leren hoe rekentaal betekenis krijgt in echte situaties en dus niet enkel hoe ze moeten rekenen (Anderson et al., 2004b).

Volgens Anderson et al. (2005) gebeurde het niet steeds automatisch of op een spontane manier om rekentaal te integreren. De kwaliteit en frequentie van wiskundige interacties zijn sterk afhankelijk van het boek, de wiskundige inzichten en de algemene talige stimulatie van de ouders. Hierdoor ontstaan er verschillen in de mate waarin kleuters thuis worden blootgesteld aan rekentaal. De onderzoekers benadrukken het potentieel van de prentenboeken. De

mogelijkheid om rekentaal voldoende uit te breiden bij kleuters hangt sterk af van het juiste boek kiezen en doelgerichte vragen stellen. Gerichte vragen over grootte, getalbegrip en meetkunde zijn essentieel voor de verdieping van kennis bij kleuters. “Welk huis is het grootst?”, “Ken je iets dat even groot is?”, “Hoeveel eenden zie je?”, “Zijn het er weinig of veel?”, “Welke vorm heeft deze doos?”, “Wat is er anders aan deze vorm?” zijn voorbeelden om in te zetten en te koppelen aan de visuele elementen van het boek. Daarnaast speelt timing een rol in het stellen van voorspellende vragen zoals: “Wat denk je dat er gaat gebeuren?”. Tijdens, voor en na het voorlezen kunnen vragen worden gesteld die focussen op het observeren, begrijpen en reflecteren, waardoor hun kennis verder wordt uitgebreid. Deze vaardigheden zijn niet altijd geautomatiseerd, waardoor onderzoekers hier sterk de nadruk op leggen (Anderson et al., 2005).

Deze bevindingen impliceren dat zowel leerkrachten als ouders een cruciale rol spelen, maar vanuit verschillende uitgangsposities. Waar leerkrachten duidelijk beschikken over de didactische expertise om rekentaal voldoende te integreren via prentenboeken (Anderson et al., 2004b), zal de thuissituatie afhankelijker zijn van de individuele verschillen van de ouders en de contextuele omstandigheden (Anderson et al., 2005). Dit toont de relevantie van bewustmaking bij ouders zodat zij ook prentenboeken doelgerichter kunnen inzetten.

3.5.2 Interactief voorlezen

Om voldoende interactief voor te lezen, is de keuze van kwaliteitsvolle prentenboeken met of zonder expliciete rekentaal cruciaal. Een voorbeeld van een prentenboek met expliciete rekentaal is *Eén vos* van Kate Read of *Kikker leert vormen* van Max Velthuijs (Splinter, 2025). In deze verhalen worden begrippen zoals getallen, hoeveelheden, vormen, volgordes op een duidelijke en vanzelfsprekende manier voorgesteld. Daarbij kan je als voorlezer zelf rekentaal toevoegen tijdens het voorlezen en letten op: mate en soort van wiskundige inhoud, presentatie van de wiskundige inhoud en interactiemogelijkheden. De mate en soort van wiskundige inhoud beperken zich niet enkel tot getallenkennis, maar omvatten ook meetkunde en meten en metend rekenen. In de tekst zelf kan je letten op rekentaal zoals rangtelwoorden en cijfers. Naast expliciete rekentaal bevatten ook veel andere prentenboeken automatisch wiskundige begrippen (Splinter, 2024). Niet enkel de inhoud, maar ook de prenten spelen hierbij een essentiële rol. Er wordt nagegaan op welke manier prenten kunnen ingezet worden, welke elementen relevant zijn en welke wiskundige inhoud bevatten. Een afbeelding waarop bijvoorbeeld een schaap op een weegschaal staat of waarop het aantal eenden in een vijver wordt afgebeeld, biedt kansen om rekentaal te integreren. Verder wordt er onderzocht in welke mate de inhoud van het prentenboek aansluit bij de context van het verhaal en de leefwereld van kleuters. Dit zorgt ervoor dat ze dit sneller zelfstandig gebruiken. Tot slot is het belangrijk om kinderen actief te betrekken tijdens het voorlezen en te kijken naar waar de mogelijkheden per prentenboek zitten om interactie en rekentaal te stimuleren. Prentenboeken met weinig tekst blijken dus ook zeer geschikt, zeker wanneer ze veel wiskundige elementen bevatten. ‘Groot’, ‘klein’, ‘meer’, ‘minder’, ‘op’, ‘in’, ‘lang’ en ‘breed’ zijn voorbeelden van begrippen die toe

te passen zijn tijdens de interacties bij prentenboeken met en zonder rekentaal. Daarom is het aangewezen om vooraf te analyseren welke wiskundige kansen het boek biedt. (Splinter, 2025). Een onderzoek van Eynde et al. (2022) vergeleek de interactie tussen leerkrachten en kleuters als ze boeken die rekentaal bevatten en boeken zonder deze taal voorlazen. Uit dit onderzoek is gebleken dat leerkrachten meer vragen stellen die rekentaal bevatten wanneer de prentenboeken ook expliciete rekentaal gebruiken. Het type boek beïnvloedt sterk of kleuters door prentenboeken al snel met rekentaal in contact komen. De studie benadrukt hoe essentieel prentenboeken met rekentaal zijn in de ontwikkeling van het begrip ervan (Eynde et al., 2022).

Naast een doordachte boekkeuze is ook de manier waarop het verhaal wordt voorgelezen bepalend voor het begrip van rekentaal bij kleuters. Interactief voorlezen vormt hierbij een cruciale factor. Volgens Splinter (2025) is het essentieel om voldoende interactie te verkrijgen door vragen te stellen voor, tijdens en na het lezen om het denkproces van kleuters gedurende het hele voorleesmoment te versterken. Tijdens het interactief voorlezen kunnen er vier technieken ingezet worden die als basis fungeren. De eerste techniek betreft het geven van uitleg vooraf en tijdens het lezen over wiskundige begrippen of moeilijke woorden door ze kort toe te lichten. Daarbij kunnen hints worden gegeven zoals: “Het schaap staat op de weegschaal, zo weet hij hoe zwaar hij is”. Zo wordt de betekenis op een concrete manier duidelijk en opgenomen in het verhaal. Een tweede techniek duidt het belang aan van het stellen van doelgerichte vragen zoals: “Hoeveel borden blijven er over als Goudlokje er één opeet? Hoe kan schaap dit oplossen?”. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen concrete vragen en abstracte vragen. Bij de concrete vragen werd het antwoord al eerder vermeld tijdens het verhaal, terwijl abstracte vragen het redeneervermogen van de kinderen nagaan. Als derde techniek kan de voorlezer gebruikmaken van intonatie om de spanning op te bouwen tijdens het verhaal en verbazing te wekken bij bijvoorbeeld verrassingen. Hoewel deze strategie niet rechtstreeks verbonden is met rekentaal, is hij wel essentieel om de aandacht te behouden zodat de kleuters nieuwe begrippen snel op kunnen pikken en vast kunnen houden. Een vierde en laatste techniek betreft het inzetten en hergebruiken van (nieuwe) wiskundige begrippen. Tijdens het voorlezen komt bijvoorbeeld het begrip ‘op’ in het verhaal voor dat je vervolgens in een nieuwe en betekenisvolle situatie kan gebruiken: “Ga nu op de mat staan!”. Het nieuwe rekenbegrip kan toegepast worden in een leefwereld die kinderen al kennen. Dit vergroot de kans dat zij het woord beter onthouden doordat ze het begrijpen en kunnen koppelen aan gelijkaardige situaties. Tot slot is het herhaaldelijk voorlezen van prentenboeken aangewezen om de kennis vast te houden. Door hetzelfde prentenboek meerdere keren te gebruiken, kan de focus telkens op andere aspecten in het boek worden gelegd, waardoor verschillende wiskundige begrippen verder verdiept en versterkt kunnen worden. Door deze technieken doelgericht toe te passen, wordt rekentaal niet enkel aangeboden, maar ook actief verwerkt door de kleuters (Splinter, 2025).

De functionaliteit van deze interactieve aanpak werd in verschillende studies onderzocht. Hoewel interactie cruciaal is, dient deze wel op een weloverwogen manier ingezet te worden. Bij een onderzoek van Van Den Heuvel-Panhuizen et al. (2014) werden er leesrichtlijnen

opgesteld waarbij aan de leerkrachten gevraagd werd om een terughoudende houding aan te nemen en niet elk aspect van het verhaal als uitgangspunt voor een klassikale discussie te nemen. De langdurige of frequente onderbrekingen zouden de flow van het verhaal kunnen verstoren, wat ook leidt tot een vermindering van de kracht van het verhaal dat bijdraagt aan de wiskundige ontwikkeling van de kinderen. Dit wijst erop dat een evenwicht vinden tussen interactie en verhaalbeleving noodzakelijk is.

Prentenboeken dragen niet enkel bij aan de algemene taalontwikkeling en woordenschatuitbreiding, maar ook aan de ontwikkeling van prenumerische vaardigheden en rekentaal (O'Fallon et al., 2020). Prentenboeken bieden meerdere positieve doelen om de vaardigheden van kleuters te laten groeien. Interactief voorlezen vormt met andere woorden een krachtig middel dat zowel de talige als de wiskundige ontwikkeling van kleuters ondersteunt.

3.5.3 Conclusie

Rekentaal vormt een noodzaak om wiskundige concepten te verwerven. Door rekentaal op een ontspannen manier aan te brengen in een rijke context, kan deze taal zich goed ontwikkelen. Verhalen met of zonder expliciete rekentaal kunnen allemaal worden gebruikt. Voorlezers moeten hierbij technieken om rekentaal aan te brengen actief gebruiken en inzetten om de voorbereidende rekenvaardigheden verder te laten evolueren (Splinter, 2025).

4. Probleemstelling/doelstelling

In deze bachelorproef zoeken wij een antwoord op volgende vragen:

- Welke indelingen voor rekentaal bestaan er?
- Zijn de verschillende auteurs het eens over wat beschouwd kan worden als rekentaal en wat niet?
- Hoeveel rekentaal komt er voor in prentenboeken die niet specifiek geschreven zijn om rekentaal te stimuleren?
- Welke wiskundige begrippen komen voor in prentenboeken?
- Welke categorieën en welke wiskundige begrippen komen het meest en het minst voor in prentenboeken?

5. Methode

Om de onderzoeksvraag “Hoeveel rekentaal komt er voor in prentenboeken die niet specifiek geschreven zijn om rekentaal te stimuleren?” te beantwoorden, voerden we een kwantitatieve inhoudsanalyse uit van prentenboeken op basis van een doelgerichte niet-aselecte steekproef. Bij de selectie van de 40 prentenboeken hielden wij rekening met het jaar van uitgave. Enkel prentenboeken die in de laatste vijf jaar verschenen, werden gebruikt in het onderzoek. Op die manier focusten we op recent uitgegeven prentenboeken voor kleuters. De boeken werden op twee manieren geselecteerd. Enerzijds gebruikten we de websites Iedereen Leest, Rijke teksten en Pluizer. Anderzijds gingen we langs bij bibliotheken om bijkomende prentenboeken te zoeken die in de laatste vijf jaar verschenen zijn. De uiteindelijke selectie gebeurde aselect, waarbij de boeken willekeurig werden gekozen uit het beschikbare aanbod. Nadien controleerden we of deze ook vermeld stonden op de eerder genoemde websites.

Om de aanwezigheid van rekentaal in de gekozen prentenboeken op een gestructureerde manier te analyseren, stelden wij een eigen indeling op. Omdat niet alle categorieën die rekentaal weergeven terug te vinden zijn in de bestaande indelingen. We vergeleken verschillende indelingen van rekentaal uit de literatuur, namelijk die volgens Purpura et al. (2019), Van De Steene et al. (2021), Fränzel (2017), Desoete et al. (2024) en de Nieuwe Minimumdoelen van het Basisonderwijs (z.d.). In hoofdstuk 3.3 “Welke indelingen voor rekenbegrippen bestaan er?” werden deze indelingen beschreven. Naarmate de analyse vorderde, zochten we naar overeenkomsten en verschillen tussen de bestaande indelingen die later besproken zullen worden. Op basis van deze literatuurstudie keken we naar waar voor ons de essentie lag in alle indelingen en welke overkoepelende termen het meest passend waren om te gebruiken in onze indeling. We namen de meeste begrippen over uit alle bestudeerde indelingen, maar schrapten er ook een aantal. De reden hiervoor is te lezen in hoofdstuk 7 “Discussie”. In tabel 2 staat onze indeling met alle rekentaal. Deze tabel gebruikten we vervolgens om de prentenboeken systematisch in te analyseren en om na te gaan welke vormen van rekentaal voorkomen en hoe frequent deze aanwezig waren. In deze tabel werden volgende zaken steeds vermeld: het thema van het boek, een beknopte samenvatting van het boek, de leeftijdsgroep, de online beschikbaarheid, de talen waarin het boek beschikbaar is en de aanwezigheid van rekentaal gecategoriseerd volgens onze eigen indeling. Deze gegevens verzamelden we zowel rechtstreeks uit de boeken als via de geraadpleegde websites.

6. Resultaten

Onderstaande tabel geeft onze indeling van rekentaal weer met een aantal voorbeelden per categorie. Wij hebben bij het maken van onze eigen indeling zowel begrippen toegevoegd als begrippen geschrapt. De vetgedrukte begrippen zijn de begrippen die wij zelf hebben toegevoegd. Deze begrippen kwamen wij tegen in onze prentenboeken en wij vonden dit rekentaal. Deze begrippen waren echter in geen enkele indeling terug te vinden.

Elke categorie van onze eigen indeling is een samensmelting van de categorieën van de beschreven indelingen. De categorieën met veel overlap hebben we samengenomen en daar de, naar onze mening, best bijpassende naam aan gegeven.

TABEL 2: EIGEN INDELINGEN VAN REKENTAAL MET VOORBEELDEN

Hoeveelheden	Meten en metend rekenen	Meetkunde	Bewerkingen	Tijd
evenveel/niet-evenveel, veel/weinig, gelijk/niet gelijk, te veel/ te weinig, meer, minder, meest, minst, één meer/één minder, van minder naar meer, van weinig naar veel, hoeveel, geen enkel, niets, hoeveel meer, hoeveel minder, juist ervoor, juist erna, voorlaatste, **alles, beetje,** geen, **alle(maal), een paar, alle, zoveel, alle getallen/cijfers, ontelbaar,**	(even) lang, kort, hoog, laag, breed, smal, dik, dun, diep, groot, klein, (bijna) vol, (bijna) leeg, veel, weinig, langer, korter, hoger, lager, verder(op), **vlakbij**, dichter, breder, smaller, dikker, dunner, dieper, groter, kleiner, leger, voller, meer, minder, langste, kortste, hoogste, laagste, dikste, dunste, diepste, grootste, kleinste, meeste, minste, (even)	punt, lijn, recht, gebogen, **boog**, rond, hoek, driehoek, rechthoek, vierkant, cirkel, kubus, bal, bol, piramide, **rand, kant, zijde, rij**, patroon, opnieuw, **telkens**, hetzelfde, dezelfde, **verschillend**, anders, in, tussen(door), **rechtdoor midden**, uit, (er)voor, (er)achter(na), (er)onder, (er)boven(in), (er)op, (er)naast, ver(af), dichtbij, **vlakbij**, tegen, tegenover,	bijdoen, erbij, samen(tellen), samenvoegen, weg(nemen), eraf, evenveel, gelijk maken, groepjes maken, keer nemen, splitsen, verdelen, wegdoen, verplaatsen, **verzamelen**, **uitdelen**, apart leggen, groeperen, **tellen, rekenen, classificeren, rangschikken, nummeren**, betalen, kopen, ruilen, verkopen, sparen, **aansluiten, overblijven,**	**tijd, tijdje, 's ochtends**, ochtend, middag, **'s avonds**, avond, 's nachts, uur, **seconden**, langzaam, traag, snel, **vlug**, functies van de klok, altijd, nooit, (te) laat, (te) vroeg, straks, vandaag, gisteren, (van)morgen, de dag/**dagen**, de week, het jaar, links, rechts, einde, begin, vroeger, later, eerder, even, eerste, middelste, laatste, vorige, volgende, dan, daarna, **nu,**

oneindig, eenmaal, allebei, beiden, hele, elke, iedere, de rest, half, heleboel	zwaar, (even) licht, zwaarder, lichter, zwaarste, lichtste, kost meer, kost minder, prijs, euro, (even) lang, (even) kort, de kleuren, **gewicht, ruim, enorm**	omhoog, naar boven, omlaag, naar beneden, vooruit, achteruit, achteraan, vooraan, **voorbij**, **over(heen),** naar mij toe, van mij weg, dichterbij komen, recht naar, schuin naar, verschuiven, draaien, spiegelen, spiegelbeeld, vervormen, vergroten, verkleinen, voorkant, achterkant, zijkant, onderkant, bovenkant, **voorwaarts, rondom, naartoe, langs, eromheen,** even groot, dezelfde vorm, als … dan …, **verzameling, vorm/vormen, maat/maten, nummer, op en neer, heen en weer**	**uitkomen, ordenen, verleggen**	**na, daarna, een keer, terug, ondertussen, daarvoor, voor, meteen, ondertussen, lang duren, vaakst, hoelang, bijna, vanaf**

We gebruikten bovenstaande indeling om de rekentaal in de 40 geselecteerde boeken te bespreken, waarbij de aanwezigheid en spreiding van rekentaal binnen deze boeken in beeld worden gebracht. Alle gegevens van de boeken werden opgenomen in bijlagen, waaronder het thema van het boek, een beknopte samenvatting, de leeftijdsgroep, de online beschikbaarheid, de talen waarin het boek beschikbaar is en de aanwezigheid van rekentaal gecategoriseerd volgens onze eigen indeling. De resultaten zijn deels gebaseerd op een vergelijking van de rekentaal in de prentenboeken volgens onze indeling (zie Tabel 2, 3 en 4 in bijlage) en deels op een vergelijking van de begrippen die voorkomen binnen de minimumdoelen. Volgens onze eigen indeling categoriseren we gedetailleerd de verschillende vormen van rekentaal binnen prentenboeken. Doordat we deze koppelen aan de minimumdoelen, creëren we inzicht in de mate waarin de prentenboeken aansluiten bij de onderwijsdoelen rond wiskunde. In de verdere bespreking wordt op basis van deze aanpak toegelicht welke vormen van rekentaal het meest en het minst voorkomen en welke boeken het best geschikt zijn om de voorbereidende rekenvaardigheden te stimuleren bij kleuters.

6.1 Vergelijking van eigen indeling met de nieuwe minimumdoelen voor het kleuteronderwijs

Volgens de analyse van de 40 prentenboeken werd nagegaan in welke mate de rekentaal aansluit bij de nieuwe minimumdoelen van het kleuteronderwijs. De begrippen werden vergeleken met de categorieën *getallenkennis, meten en metend rekenen, meetkunde, bewerkingen, tijd, kansrekenen* en *probleemoplossend denken*.

In de onderzochte boeken komen verschillende begrippen voor die aansluiten bij getallenkennis. Exacte telwoorden zoals ‘één’, ‘twee’, ‘drie’, ‘tien’ en ‘honderd’ zijn frequent aanwezig. Begrippen zoals ‘meer’, ‘minder’, ‘veel’, ‘weinig’, ‘alles’ en ‘niets’ sluiten aan bij de minimumdoelen rond hoeveelheden en vergelijkingen die opnieuw talrijk aanwezig zijn in de boeken. Tijdsaanduidingen zoals ‘eerste’, ‘laatste’ en ‘volgende’ komen vaak voor. Iets complexere begrippen zoals ‘hoeveel meer’, ‘hoeveel minder’, ‘één minder/één meer’ komen daarentegen amper voor. De boeken *Je bent al alles, De koning en niets* en *Lilah onderweg* bevatten een breed spectrum aan deze begrippen en sluiten vervolgens sterk aan bij de minimumdoelen. *De maan is overal dezelfde*, *Ik ben een eenhoorn*, *Alles is dom, Ooz* en *Wolf en Rolf* bevatten slechts enkele begrippen hiervan. *Piet: de kat die wil weten wat hij wél mag eten* bevat bovendien geen begrippen die tijdsaanduidingen weergeven.

De categorie van meten en metend rekenen komt zeer regelmatig voor in de geanalyseerde boeken. Begrippen zoals ‘groot’, ‘klein’, ‘lang’, ‘hoog’, ‘vol’, ‘ver’, ‘laag’, ‘vandaag’ en ‘dag’ zijn talrijk aanwezig. Vergrotende en overtreffende trappen zoals ‘groter’, ‘kleiner’, ‘grootste’ en ‘kleinste’ zijn regelmatig te vinden. Hierbij bieden *Lilah onderweg, Manati* en *Knoopje* een goede ondersteuning bij het aanbieden van deze rekentaal.

Ook de meetkundige begrippen komen consequent terug in de boeken. Vooral plaatsaanduidingen zoals 'in', 'op', 'onder', 'boven', 'voor' en 'achter' komen in vrijwel alle prentenboeken voor. De meer abstracte begrippen zoals 'patroon', 'kubus', 'spiegelen' en 'vervormen' komen echter niet voor. *De koning en niets, Lilah onderweg* en *Knoopje* bevatten tamelijk veel rekentaal die aansluit bij de minimumdoelen voor kleuters.

In tegenstelling tot de voorgaande categorieën zijn de begrippen die betrekking hebben op de groep bewerkingen beperkt aanwezig. Slechts enkele boeken bevatten termen zoals 'tellen', 'erbij doen' en 'evenveel'. De boeken *Wij willen een pannenkoek, Een beetje van alles, Je bent al alles, Trippel en Trappel trappen de kat op z'n staart, Ik stop de grote mensen in bed*, *Lilah onderweg* en *hé, wie zit er op de wc?* bevatten één tot twee begrippen rond bewerkingen. Dit zijn begrippen zoals 'tellen', 'erbij' en '(er)bijdoen'. De andere boeken bevatten geen expliciete rekenhandelingen.

Tot slot komen de begrippen zoals 'altijd' en 'nooit' maar af en toe voor. Er is weinig tot geen focus op kansrekenen en statistiek binnen de geanalyseerde prentenboeken. Alhoewel via de minimumdoelen niet wordt verondersteld dat die begrippen uitgebreid aan bod komen, zijn deze minimumdoelen eerder bedoeld om kleuters kennis te laten maken met een aantal begrippen (Onderwijsdoelen, n.d.). De boeken waarin dit type begrippen zoals 'altijd' en 'nooit' minimaal een keer aan bod komen, zijn *Alles is dom, De koning en niets, De bril van Beer, De Bij*, *Hercules* en *Word nooit groot*.

De resultaten hierbij tonen aan dat de boeken over het algemeen voldoende rekentaalbegrippen bevatten om getallenkennis, meten en metend rekenen en meetkunde bij kleuters te stimuleren. De domeinen bewerkingen en kansrekenen komen minder aan bod. De boeken *Lilah onderweg, De koning en niets, Manati* en *Knoopje* bevatten het breedste en meest veelzijdige aanbod van rekentaal die aansluiten bij de nieuwe minimumdoelen voor het kleuteronderwijs. *Alles is dom, De Bril van Beer, Ik ben een eenhoorn* en *Hebbes!* bevatten weinig rekentaal.

6.2 Analyse van de prentenboeken volgens de eigen indeling

Uit de analyse van de prentenboeken blijkt dat rekentaal aanwezig is in verschillende hoeveelheden en vormen, maar niet gelijkmatig is verdeeld over de verschillende categorieën. Over het algemeen komt rekentaal veelvuldig voor, ook al verschilt de hoeveelheid per prentenboek. De boeken die de meeste rekentaalbegrippen bevatten qua aantal zijn *Rok de Rommelrat* (85 begrippen), *Knoopje* (95 begrippen), *De koning en niets* (107 begrippen), *Kleine Kraai* (113 begrippen), *De wijde wereld in* (123 begrippen) en *Lilah onderweg* (143 begrippen). *Ik ben een eenhoorn* (acht begrippen), *De bril van beer* (tien begrippen), *Wolf en Rolf* (12 begrippen), *De maan is overal dezelfde* (12 begrippen), *Alles is dom* (14 begrippen) en *Help! Een verrassing!* (14 begrippen) bevatten het minste aanbod qua aantal aan rekentaalbegrippen. Gemiddeld bevatten de 40 geanalyseerde prentenboeken 51 rekentaalbegrippen per boek. Het

minimumaantal begrippen is acht en het maximumaantal is 143. Binnen de categorie hoeveelheden bedraagt het minimumaantal één en het maximumaantal 55 en werd bepaald binnen het boek *De koning en niets*. Voor meten en metend rekenen varieert het aantal van nul tot 60, waarbij *Kleine Kraai* het hoogste aantal bevat. Bij de categorie meetkunde ligt het minimum op twee en het maximum op 74 in *Lilah onderweg*. Voor bewerkingen varieert het aantal van nul tot zes, waar het hoogste aantal te vinden was in *Knoopje*. Tot slot verschilt het aantal binnen de categorie tijd tussen nul en 28, waarbij *De koning en niets* het meeste begrippen bevat.

Om een objectief beeld te krijgen van de totale hoeveelheid gebruikte begrippen in alle prentenboeken, werd het aantal begrippen per categorie geteld en omgezet in procentuele verhoudingen. Deze tabel met de begrippen is te vinden in bijlage (Tabel 3). In totaal werden er 1092 begrippen geteld over de 40 geselecteerde prentenboeken. Meetkunde bevat 305 begrippen, goed voor 27,94% van alle begrippen. Daarna komt de categorie tijd met 260 begrippen (23,81%), gevolgd door meten en metend rekenen met 259 begrippen (23,72%). Hoeveelheden nemen 21,89% van de totale lijst in met 239 begrippen. De kleinste categorie is bewerkingen met 29 begrippen, wat slechts 2,66% is van alle begrippen.

De meetkundige begrippen komen het meest voor in de boeken. Woorden zoals 'in', 'op', 'voor', 'uit', komen het vaakst terug. 'In' komt voor in 39 van de 40 prentenboeken, 'op' in 36 van de 40 en zowel 'voor' en 'uit' in 18 van de 40. Deze begrippen worden vaak gebruikt om bewegingen en handelingen te beschrijven tussen voorwerpen en personen. Deze categorie is cruciaal in het stimuleren van rekentaal. Ook begrippen rond meten en metend rekenen zijn sterk aanwezig. Termen zoals: 'groot', 'grote', 'klein', 'de kleuren', maken situaties concreet in de prentenboeken. 'Grote' komt het meest voor, namelijk in 18 van de 40 prentenboeken, 'groot' in 13 van de 40 en 'klein' in 13 van de 40. Hoeveelheden komen eveneens regelmatig terug in de verhalen, maar in mindere maten dan de vorige categorieën. Bepaalde hoofdtelwoorden zoals 'één', 'twee', 'drie', en 'vier' komen het vaakst terug. Ook begrippen zoals 'veel', 'geen', 'alles' en 'alle(maal)' zijn veelvoorkomende begrippen. 'Veel' en 'geen' komen elk in 22 van de 40 prentenboeken voor, 'alle(maal)' in 18 van de 40 en 'alles' in 15 van de 40. De categorie tijd wordt ook voldoende vertegenwoordigd. Tijdsaanduidingen zoals 'nu', 'even', 'dag', 'tijd', rangtelwoorden, snelheden ('snel', 'vlug', 'langzaam' …) komen in bijna alle boeken voor. 'Dag' komt in 17 van de 40 prentenboeken voor, 'nu' in 16 van de 40, 'even' in 14 van de 40 en 'tijd' in 12 van de 40. Deze begrippen worden het meest toegepast in de categorie tijd. Tot slot blijkt dat de categorie van bewerkingen nauwelijks aanwezig is in de geanalyseerde prentenboeken in vergelijking met de andere categorieën. Wanneer ze voorkomen, gebeurt dit eerder in de vorm van tellen of uitdelen en minder als voorbereiding op het uitvoeren van bewerkingen. Het begrip 'tellen' komt in zeven van de 40 boeken voor, 'uitdelen' in drie van de 40. 'Erbij', 'rangschikken', 'ordenen', en 'verzamelen' zijn aanwezig in twee van de 40 prentenboeken.

Wat betreft de hoeveelheid boeken waarin de categorieën voorkomen, is dit vergelijkbaar met de totale hoeveelheid begrippen per categorie. Zo komen zowel de categorie meetkunde als de

categorie hoeveelheden in 40 van de 40 prentenboeken voor, wat aantoont dat deze categorieën het meest aanwezig zijn. Ook de categorie meten en metend rekenen is veelvuldig aanwezig, namelijk in 38 van de 40 prentenboeken. De categorie tijd is immers aanwezig in 39 van de 40 boeken. De groep van bewerkingen is de minst voorkomende categorie en is slechts aanwezig in 16 van de 40 prentenboeken. Dit toont aan dat niet enkel het aantal begrippen per categorie, maar ook de spreiding over de aanwezige categorieën bij de 40 prentenboeken gelijkaardige tendensen vertoont.

Verder zien we verschillen tussen de boeken. Sommige prentenboeken bevatten een gevarieerd aanbod aan rekentaal, verspreid over meerdere categorieën volgens onze indeling, terwijl andere boeken slechts een beperkt aantal begrippen bevatten. De boeken *Rok de Rommelrat* (42 begrippen), *Knoopje* (43 begrippen), *Kleine Kraai* (48 begrippen), *De wijde wereld in* (53 begrippen) en *Lilah onderweg* (72 begrippen) bevatten de meeste variatie aan begrippen. *De bril van beer* (zeven begrippen), *Alles is dom* (acht begrippen), *Ik ben een eenhoorn* (acht begrippen), *Wolf en Rolf* (negen begrippen), *Help! Een verrassing!* (11 begrippen) en *De maan is overal dezelfde* (11 begrippen) bevatten het minst variërende aanbod aan rekentaalbegrippen. Gemiddeld bevatten de 40 geanalyseerde prentenboeken 27 verschillende rekentaalbegrippen per boek. Het minimumaantal begrippen qua variatie is zeven en het maximumaantal is 72. Binnen de categorie hoeveelheden bedraagt het minimumaantal qua variatie één en het maximumaantal 16 en hoogste aantal bevond zich binnen het boek *Je bent al alles*. Voor meten en metend rekenen varieert het aantal van nul tot 24, waarbij *Lilah onderweg* het hoogste aantal bevat. Bij de categorie meetkunde ligt het minimum op twee en het maximum op 24, eveneens in *Lilah onderweg*. Voor bewerkingen varieert het aantal van nul tot vijf, waar het hoogste aantal te vinden was in *De koning en niets*. Tot slot verschilt het aantal binnen de categorie tijd tussen nul en 17, waarbij *De koning en niets* ook het meeste begrippen bevat.

Volgens onze indeling bevatten de prentenboeken *Lilah onderweg*, *De wijde wereld in!, Rok de Rommelrat, Knoopje* en *Kleine Kraai* de meeste rekentaal, zowel wat betreft de hoeveelheid als de variatie. Anderzijds bevatten *Alles is dom, Ik ben een eenhoorn, De bril van Beer, De maan is overal dezelfde, Wolf en Rolf* en *Help! Een verrassing* het minste rekentaal op basis van het aantal en de variatie.

7. Discussie

In deze bachelorproef worden vijf verschillende indelingen van rekentaal beschreven om te antwoorden op de vragen “Welke indelingen van rekentaal bestaan er?” en “Zijn de auteurs het eens over wat beschouwd kan worden als rekentaal en wat niet?”. We beschreven vijf indelingen (cfr. tabel 1 “Verschillende indelingen van rekentaal met voorbeelden”), omdat veel auteurs zich aansluiten bij de indeling van Purpura et al. (2019). De auteurs zijn het niet altijd eens over wat er als rekentaal beschouwd kan worden. Sommige indelingen zijn veel uitgebreider dan andere.

7.1 Verschillen tussen de besproken indelingen

Er zijn veel verschillen tussen de bestaande indelingen die we besproken hebben, zowel op vlak van de hoeveelheid van categorieën als op vlak van wat er als rekentaal beschouwd wordt. Purpura et al. (2019) maken gebruik van een beperkte hoeveelheid categorieën. Zij delen alle begrippen die zij beschouwen als rekentaal op in twee categorieën: kwantitatieve rekentaal en ruimtelijke rekentaal. Ze geven weinig voorbeelden van rekentaal, wat het moeilijk maakt om zelf begrippen in te delen in deze twee categorieën. Daartegenover staat de indeling van de Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs (z.d.). Die maakt gebruik van zeven categorieën en geeft alle rekentaal weer die een kleuter zou moeten kennen om de overstap naar het eerste leerjaar vlot te kunnen maken. Deze indeling heeft rekentaal echter te breed geïnterpreteerd. Wij vinden bijvoorbeeld niet dat begrippen als 'geven', 'krijgen', 'kopen', 'ruilen', 'verkopen', 'sparen', 'binnen' en 'buiten' beschouwd kunnen worden als rekentaal, omdat dit begrippen zijn die niet verwant zijn aan latere rekenvaardigheden. 'Kost meer' en 'kost minder' zijn geen begrippen meer, maar eerder korte zinnen.
Zowel Desoete et al. (2024) als Fränzel (2017) delen rekentaal in vier categorieën in. Er zijn een aantal verschillen tussen deze 2 indelingen. Allereerst hebben de verschillende categorieën andere namen. De begrippen die Fränzel (2017) bijvoorbeeld indeelt onder *volgorde*, komen grotendeels overeen met de begrippen die Desoete et al. (2024) indelen onder *tijd en ruimte*. Binnen de indeling van Fränzel (2017) is er ook een categorie *tijd*, maar de begrippen die als voorbeelden worden gegeven, komen niet overeen met wat Desoete et al. (2024) als *tijd en ruimte* beschouwen. Fränzel beschouwt 'ruw', 'hard', 'glad', 'zacht', 'zoet' en 'zuur' als rekentaal en categoriseert deze begrippen in *volgorde*. Wij vinden dit geen rekentaal, aangezien deze begrippen niets met rekenen of wiskunde te maken hebben.

7.2 Gelijkenissen tussen de besproken indelingen

Anderzijds zijn er ook een aantal gelijkenissen tussen de indelingen. Er is veel overlap tussen de verschillende indelingen (cfr. bespreking tabel 1). Niet alle begrippen staan steeds in eenzelfde categorie. Soms is er overlap met twee categorieën van één indeling. Binnen de indeling volgens de Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs (z.d.) bijvoorbeeld, staan de begrippen 'veel' en 'weinig' zowel bij de categorie *getallenkennis* als bij de categorie *meten en metend rekenen*. Het begrip 'niet' staat zowel bij de categorie *meetkunde* als bij de categorie *kansrekenen*. Dat maakt het moeilijk om in de tabel de verschillende categorieën van de verschillende indelingen die dezelfde begrippen bevatten op dezelfde hoogte te plaatsen. Dit was niet moeilijk om te doen bij categorieën *logisch en wiskundig denken* (Van De Steene et al., 2021), *handelingen* (Desoete et al., 2024) en *bewerkingen* (Nieuwe Minimumdoelen

Basisonderwijs, z.d.). Alle begrippen die deze verschillende auteurs vermelden binnen deze categorieën, komen overeen met elkaar. Binnen de indeling volgens de Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs (z.d.), worden er enkel veel meer begrippen aangehaald.
Alle auteurs van de verschillende indelingen zijn het er ook mee eens dat begrippen als 'groot', 'klein', 'meer', 'minder', 'veel', … behoren tot rekentaal.

7.3 Eigen indeling van rekentaal

Aangezien we ons niet helemaal konden vinden in een bestaande indeling, hebben we, zoals vermeld in de methode, een eigen indeling gemaakt. We baseerden ons op de Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs (z.d.). Hierin worden veel voorbeelden gegeven van rekentaal. We waren het echter niet eens met alle begrippen die daar aangehaald werden. We konden deze indeling dan ook niet zomaar overnemen. De categorieën *meten en metend rekenen, meetkunde* en *bewerkingen* hebben we grotendeels overgenomen, mits een aantal toevoegingen van begrippen. We hebben ook een aantal begrippen geschrapt in deze categorieën. We vonden de benaming van de categorie *hoeveelheden* van de indeling van Desoete et al. (2024) zeer toepasselijk bij de rekentaal die zij hieronder vermelden. Daarom hebben we deze benaming overgenomen en zelf nog een aantal begrippen toegevoegd ter vervollediging. Om onze indeling te vervolledigen, hebben we *tijd* gekozen als vijfde categorie.

Bij de categorie *hoeveelheden* hebben we een aantal begrippen toegevoegd die niet in de originele indeling terug te vinden waren. Het gaat om begrippen die wij selecteerden in onze prentenboeken en die wij wel beschouwen als rekentaal: 'alles', 'beetje', 'alle(maal)', 'een paar', 'zoveel', 'alle', 'alle getallen/cijfers', 'ontelbaar', 'oneindig', 'eenmaal', 'allebei', 'beiden', 'hele', 'elke', 'iedere', 'de rest', 'half' en 'heleboel'.

'Gewicht', 'ruim', 'vlakbij' en 'enorm' zijn de rekenbegrippen die wij hebben toegevoegd aan de categorie *meten en metend rekenen*. Deze categorie was al erg uitgewerkt. Binnen deze categorie hebben wij daarom ook een aantal begrippen geschrapt. 'Geven', 'krijgen', 'kopen', 'ruilen', 'verkopen' en 'sparen' beschouwen wij namelijk niet als rekentaal.

Bij de derde categorie, *meetkunde*, hebben we ook zowel begrippen toegevoegd als geschrapt. Met de begrippen 'boog', 'rand', 'kant', 'zijde', 'rij', 'telkens', 'verschillend', 'rechtdoor', 'midden', 'vlakbij', 'voorbij', 'over(heen)', 'voorwaarts', 'rondom', 'naartoe', 'langs', 'eromheen', 'verzameling', 'vorm(en)', 'maat/maten', 'nummer', 'op en neer' en 'heen en weer' hebben we deze categorie vervolledigd. De begrippen 'binnen' en 'buiten' hebben we geschrapt, omdat wij dit niet beschouwen als rekentaal. Deze begrippen dragen niets bij tot latere wiskundige vaardigheden. De begrippen 'en', 'of' en 'niet' werden eveneens niet opgenomen aangezien ze te abstract zijn.

De voorlaatste categorie, *bewerkingen*, hebben we uitgebreid door 'verzamelen', 'uitdelen', 'tellen', 'rekenen', 'classificeren', 'rangschikken', 'nummeren', 'aansluiten', 'overblijven', 'uitkomen', 'verleggen' en 'ordenen' hieraan toe te voegen. Wij hebben geen begrippen geschrapt in deze categorie. Dit is de categorie met de minste begrippen en deze is ook duidelijk het minst gerepresenteerd in onze geselecteerde prentenboeken.

Tot slot hebben we gekozen voor de categorie *tijd*. Dit is een samensmelting van de categorie *tijd* van Fränzel (2017) en van de categorie *tijd en ruimte* van Desoete et al. (2024). We hebben deze categorie aangevuld met de begrippen 'tijd', 'tijdje', ''s ochtends', ''s avonds', 'seconden', 'vlug', 'dagen', 'nu', 'na', 'daarna', 'een keer', 'terug', 'ondertussen', 'daarvoor', 'voor', 'meteen', 'ondertussen', 'lang duren', 'vaakst', 'hoelang', 'bijna' en 'vanaf'. De jaargetijden en de begrippen 'dan' en 'daarna' hebben we geschrapt uit deze categorie, omdat wij vinden dat deze categorie anders te breed geïnterpreteerd wordt. 'Dan' en 'daarna' zijn begrippen die kinderen moeten kennen om een verhaal gestructureerd te kunnen vertellen, eerder dan begrippen die helpen bij latere wiskundige vaardigheden. De jaargetijden hebben ook niets te maken met rekenen en latere wiskundige vaardigheden.

7.4 Rekentaal in onze geselecteerde prentenboeken

Op basis van onze eigen indeling hebben we alle rekentaal uit onze 40 prentenboeken ingedeeld in categorieën. Zoals eerder vermeld, worden niet alle categorieën in gelijke maten gerepresenteerd. Voor de categorie bewerkingen, bijvoorbeeld, zou er veel meer aandacht moeten zijn in de kinderliteratuur. De categorieën *meten en metend rekenen* en *meetkunde* komen dan weer overvloedig aan bod.

Over het algemeen komt er veel rekentaal aan bod in prentenboeken die niet specifiek geschreven zijn om rekentaal te stimuleren. Er kan op veel verschillende manieren rekentaal verwerkt worden in prentenboeken, zonder dat dit het prentenboek overdadig moeilijk maakt.

Er zijn wel heel wat begrippen die volgens de minimumdoelen gekend zouden moeten zijn na de derde kleuterklas, maar die helemaal niet voorkomen in onze geselecteerde prentenboeken (Nieuwe Minimumdoelen Basisonderwijs, z.d.). Er is ruimte voor uitbreiding van abstractere begrippen, zoals 'patroon', 'kubus', 'spiegelen' en 'vervormen', in de prentenboeken die ook binnen de literatuur vernoemd worden zonder de boeken te complex te maken voor kleuters. Verdere studies kunnen onderzoeken hoe abstractere begrippen geïntegreerd kunnen worden in prentenboeken en welke begrippen daarbij onderbelicht blijven, waardoor kleuters deze – nochtans in de minimumdoelen opgenomen – begrippen vaak nog niet beheersen.

Prentenboeken zijn een ideale manier om rekentaal aan te bieden aan kinderen op een laagdrempelige, speelse manier. Ook hier kunnen infosessies over rekentaal en het belang ervan worden georganiseerd voor auteurs van prentenboeken, om de hoeveelheid rekentaal te

vermeerderen en om ervoor te zorgen dat er verschillende soorten rekentaal aan bod komen in prentenboeken. Daarnaast zit er ook veel potentieel in een verdere ontwikkeling van richtlijnen die het gebruik van prentenboeken ondersteunen binnen de aanpak van voorbereidende rekenvaardigheden bij kleuters. Het versterken van de bewustwording bij ouders over het belang van rekentaal a.d.h.v. prentenboeken is tevens een waardevolle aanbeveling voor de praktijk.

8. Conclusie

Uit deze bachelorproef blijkt dat prentenboeken een essentiële rol spelen in het stimuleren van de voorbereidende rekenvaardigheden bij kleuters. Ze bieden rekentaal op een laagdrempelige en speelse manier aan, zowel in boeken met expliciete rekentaal als in boeken zonder nadruk op deze taal. Beiden kunnen ingezet worden om de ontwikkeling van wiskundige begrippen bij kleuters te bevorderen. Interactie tijdens de voorleesmomenten draagt bovendien ook bij aan het actief aanleren van rekentaal bij kleuters. Door moeilijke begrippen te herhalen, visuele elementen in te zetten die de rekentaal ondersteunen en doelgerichte vragen te stellen voor, tijdens en na het voorlezen, worden kleuters gestimuleerd om deze begrippen te begrijpen en zelfstandig toe te passen. Een doordachte boekkeuze blijft steeds van belang.

We kunnen besluiten dat er nog meer rekentaal aangeboden kan worden in prentenboeken, vooral bij de categorie *bewerkingen*. Niet alle begrippen die kleuters zouden moeten kennen volgens de minimumdoelen komen voor in onze prentenboeken, maar worden wel al voldoende ondersteund doordat de begrippen in de boeken terug te vinden zijn.

9. Literatuurlijst

Anderson, A., Anderson, J., & Shapiro, J. (2004b). Mathematical discourse in shared storybook reading. *Journal for Research in Mathematics Education*, *35*(1), 5. https://doi.org/10.2307/30034801

Anderson, A., Anderson, J., & Shapiro, J. (2005). *Supporting Multiple Literacies: Parents' and Children's Mathematical Talk within Storybook Reading.* Mathematics Education Research Journal, 16(3), 5–26. https://eric.ed.gov/?id=EJ747871

Anobile, G., Guerrini, G., Burr, D. C., Monti, M., Del Lucchese, B., & Cicchini, G. M. (2019b). Spontaneous perception of numerosity in pre-school children. *Proceedings of the Royal Society B Biological Sciences*, *286*(1906), 20191245. https://doi.org/10.1098/rspb.2019.1245

Bleses, D., Moos, M., Purpura, D. J., & Dale, P. S. (2023). General and math vocabulary contributions to early numeracy skills in a large population-representative sample. *Frontiers in Developmental Psychology*, *1*. https://doi.org/10.3389/fdpys.2023.1279691

Chang, I. (2023b). Early numeracy and literacy skills and their influences on fourth-grade mathematics achievement: a moderated mediation model. *Large-scale Assessments in Education*, *11*(1). https://doi.org/10.1186/s40536-023-00168-6

DeepL. (z.d.). *DeepL Translator: World's most accurate translator.* (n.d.). https://www.deepl.com/en/translator

Desoete, A., Vanderswalmen, R., Van Vreckem, C., Carnewal, S., & Van Vooren, V. (2024). *Dyscalculie 2.0*. Academia Press.

Espinas, D. R., & Fuchs, L. S. (2022). The effects of language instruction on math development. *Child Development Perspectives*, *16*(2), 69–75. https://doi.org/10.1111/cdep.12444

Eynde, E. O. '., Depaepe, F., Van Den Noortgate, W., Verschaffel, L., & Torbeyns, J. (2022). Future preschool teachers' mathematical questions during shared book reading. *European Journal of Psychology of Education*, *38*(4), 1707–1727. https://doi.org/10.1007/s10212-022-00664-3

Eynde, E. O. '., Depaepe, F., Verschaffel, L., & Torbeyns, J. (2022). Shared Picture Book Reading in Early Mathematics: a Systematic Literature Review. *Journal Für Mathematik-Didaktik*, *44*(2), 505–531. https://doi.org/10.1007/s13138-022-00217-7

Fränzel, P. (2017). *Rekenvoorwaarden groep 2: voordat je kind sommen kan maken*. Wijzer over de Basisschool. https://wijzeroverdebasisschool.nl/uitleg/rekenvoorwaarden-groep-2

Gloor, N., Leuenberger, D., & Elisabeth, M. O. (2021). Disentangling the effects of SFON (Spontaneous Focusing on Numerosity) and symbolic number skills on the mathematical achievement of first graders. A longitudinal study. *www.zora.uzh.ch*. https://doi.org/10.3389/feduc.2021.629201

Hornburg, C. B., King, Y. A., Westerberg, L., Schmitt, S. A., & Purpura, D. J. (2024). The roles of mathematical language and emergent literacy skills in the longitudinal prediction of specific early numeracy skills. *Journal Of Experimental Child Psychology*, *244*, 105959. https://doi.org/10.1016/j.jecp.2024.105959

Iedereen Leest vzw. (z.d.). *Vakbibliotheek.* https://www.iedereenleest.be/

Lin, X., Peng, P., & Zeng, J. (2021). Understanding the relation between mathematics vocabulary and mathematics performance: a meta-analysis. *The elementary school journal, 121*(3), 504-540. https://doi.org/10.1086/712504

Moons, F., & van Emelen, E. (2025) *Leerbuffet wiskunde / Opbouw, getallenkennis, bewerkingen en kansrekening (kleuteronderwijs)* [Webinar]. Leerpunt. https://vimeo.com/1154243791?share=copy&fl=sv&fe=ci

Naziev, A. (2018a). The role of Language in teaching and learning mathematics. *arXiv (Cornell University)*. https://doi.org/10.48550/arxiv.1810.12101

Nederlandse Taalunie. (z.d.). *Rijke teksten*. https://www.rijketeksten.org/

Nieuwe minimumdoelen basisonderwijs. (n.d.). Vlaanderen.be. Geraadpleegd op 14 januari 2026, van https://www.vlaanderen.be/onderwijsprofessionals/lesgeven-en-begeleiden/opleidingsinhouden/opleidingsinhouden-basisonderwijs/nieuwe-minimumdoelen-basisonderwijs

O'Fallon, M., Von Holzen, K., & Newman, R. S. (2020). Preschoolers' Word-Learning During Storybook Reading Interactions: Comparing repeated and elaborated input. *Journal of Speech Language and Hearing Research*, *63*(3), 814–826. https://doi.org/10.1044/2019_jslhr-19-00189

Onderwijsdoelen. (n.d.). Vlaanderen.be . Geraadpleegd op 14 januari 2026, van https://onderwijsdoelen.be/resultaten?onderwijsstructuur=KO&version=V2_0

Pluizer. (z.d.). *Pluizer – recensies kinder- en jeugdboeken.* https://www.pluizer.be/

Purpura, D. J., & Reid, E. E. (2016). Mathematics and language: Individual and group differences in mathematical language skills in young children. *Early Childhood Research Quarterly*, *36*, 259–268. https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2015.12.020

Purpura, D.J., Napoli, A.R., & King, Y. (2019). Development of mathematical language in preschool and its role in learning numeracy skills. *Mathematical Cognition and Learning, 5, 175-193.* https://doi.org/10.1016/B978-0-12-815952-1.00007-4

Rekenvoorwaarden groep 2: Voordat je kind sommen kan [Website]. (z.j.). https://wijzeroverdebasisschool.nl/uitleg/rekenvoorwaarden-groep-2?fbclid=IwY2xjawHnchNleHRuA2FlbQIxMQABHYa8wOaYh-ZJbup_MUjs1ppsvmp_lqcSShi1se5512zjWqnJzBET2F1DuA_aem_SY0uHIvDfUBeBEnxyL9Y_w

Revkin, S. K., Piazza, M., Izard, V., Cohen, L., & Dehaene, S. (2008). Does subitizing reflect numerical estimation? *Psychological Science*, *19*(6), 607–614. https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2008.02130.x

Scheiner, T., Buchholtz, N., & Kaiser, G. (2023). Mathematical knowledge for teaching and mathematics didactic knowledge: a comparative study. *Journal Of Mathematics Teacher Education*, *27*(6), 1083–1104. https://doi.org/10.1007/s10857-023-09598-z

Splinter, S. (2025). *LeerSNACK - Wiskundetaal in de kleuterklas: hoe evidence-informed stimuleren?* [Webinar]. Leerpunt. https://vimeo.com/1123825957?fl=pl&fe=ti

Turan, E, & De Smedt, B. (2023). Understanding mathematical development in preschool children: The association between mathematical language and mathematical abilities. *Cognitive Development, 66*, 101318. https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2023.101318

Turan, E., & De Smedt, B. (2022). Mathematical language and mathematical abilities in preschool: A systematic literature review. *Educational Research Review, 36*, 100457.

Van De Steene, D., Steyaert, J., Vermeiren, R., & Vereecken, F. (2021). Handleiding test voorbereidend rekenen (eerste druk). Academia Press.

Van Den Heuvel-Panhuizen, M., & Buys, K. (2008). *Young children learn measurement and geometry*. https://doi.org/10.1163/9789087903985

Van Den Heuvel-Panhuizen, M., & Van Den Boogaard, S. (2008). Picture books as an impetus for Kindergartners' mathematical thinking. *Mathematical Thinking and Learning*, *10*(4), 341–373. https://doi.org/10.1080/10986060802425539

Van den Heuvel-Panhuizen, M., Elia, I. (2013). The Role of Picture Books in Young Children's Mathematics Learning. In: English, L., Mulligan, J. (eds) Reconceptualizing Early Mathematics Learning. Advances in Mathematics Education. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-6440-8_12

Van Den Heuvel-Panhuizen, M., Elia, I., & Robitzsch, A. (2014). Effects of reading picture books on kindergartners' mathematics performance. *Educational Psychology*, *36*(2), 323–346. https://doi.org/10.1080/01443410.2014.963029

Vermeire, L., Van Den Broeck, W., Petersen, F., & Van Audenhove, L. (2025). Beyond Numeracy, a Data Literacy Topical Scoping Review (2011–2023). *Media and Communication*, *13*. https://doi.org/10.17645/mac.9237

Vlaams Parlement. (2025). Decreet basisonderwijs, Art 44-45. Geraadpleegd via https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1005384&datum=&geannoteerd=true&print=false#H1009846

Xu, F., & Spelke, E. S. (2000). Large number discrimination in 6-month-old infants. *Cognition*, *74*(1), B1–B11. https://doi.org/10.1016/s0010-0277(99)00066-9

10. Bijlagenlijst

In deze bachelorproef worden 40 prentenboeken besproken. Per boek bespreken we de titel, de auteur, het thema, een korte samenvatting, het jaar van uitgave, de uitgeverij, de verschillende

AI disclaimer: Er werd gebruik gemaakt van ChatGPT en Le Chat Mistral AI als tekstcorrector, voornamelijk onderdeel 3.2 , 3.4 en in het abstract van deze bachelorproef. Er werd aangestuurd op een betere structuur en vlotte leesbaarheid van zinnen. Er werd echter niets letterlijk overgenomen.

talen waarin het boek beschikbaar is en of het boek online gratis te beluisteren is. Per boek wordt ook de rekentaal die voorkomt in het boek besproken volgens onze eigen indeling. Onze indeling bestaat uit 5 categorieën: hoeveelheden, meten en metend rekenen, meetkunde, bewerkingen en tijd.

10.1 Overzicht prentenboeken

Berebrouckx, A. (2023). *Jules maakt een vriend op vakantie*. Mamie.

Blyth, A., & Gurney, S. (2022). *Word nooit groot*. (A Douqué, vertaler). De Fontein Jeugd. (Origineel werk gepubliceerd in 2021).

Bos, M. (2022). *Help! Een verrassing!.* Lemniscaat.

Bright, R. (2025). *Lars de dwarse dromedaris*. (B Westera, vertaler). Gottmer. (Origineel werk gepubliceerd in 2024).

De Bruyn, S. (2024). *Wolf en rolf.* De Eenhoorn.

de Wolf, B. (2024). *Een beetje van alles*. Ploegsma.

DeLange, E. (2024). *Knoopje*. Clavis.

Dewulf, T. (2023). *Pico de vreemde vogel in de klas*. Clavis.

Dieltiens, K. (2021). *Kriebeltenen*. De Eenhoorn.

Dieltiens, K. (2021). *Lilah onderweg*. De Eenhoorn.

Dieltiens, K. (2022). *Alles is dom*. De Eenhoorn.

Fisscher, T., & Pluim, S. (2021). *Wij willen een pannenkoek!.* Christofoor.

Heemels, S. (2024). *De maan is overal dezelfde*. Lemniscaat.

Ijzendoorn, B. (2021). *Rok de rommelrat*. Clavis.

J., J., & M. (2025). *De bij*. Kluitman.

Jagtenberg, Y. (2023). *Piet: de kat die wil weten wat hij wél mag eten*. Gottmer.

Lacey, J. (2022). *Aron en aardappel*. (J H Gever, vertaler). Gottmer. (Origineel werk gepubliceerd in 2022).

Li, M. (2022). *Pit*. Ploegsma.

Luyten, H., & Willemen, N. (2024). *Je bent al alles*. Het Hannekesnest.

Minne, B. (2023). *Kleine kraai*. De Eenhoorn.

Murray, L. (2021). *Een jurk met zakken*. Lemniscaat.

Pinsart, L. (2021). *Octopus droomt van een lief.* Pelckmans.

Pinsart, L. (2022). *Ik stop de grote mensen in bed.* Pelckmans.

Portman, A. (2023). *Een bijzondere vriend*. Lannoo.

Praagman, M. (2023). *Ooz*. Leopold.

Schubert, I., & Schubert, D. (2023). *Rinus*. Hoogland & van Klaveren.

Siezenga, M. (2025). *Hercules*. Pelckmans.

Slegers, Y. (2023). *Ik ben een eenhoorn*. De Eenhoorn.

Small, S. (2024). *De eend die niet van water hield*. (J Akveld, vertaler). Luitingh-Sijthoff. (Origineel werk gepubliceerd in 2021).

Smit, N. (2022). *Aan zee*. Querido.

Tallec, O. (2023). *De koning en niets*. (M Vermeulen, vertaler). De Eenhoorn. (Origineel werk gepubliceerd in 2022).

Timmers, L. (2023). *De bril van Beer*. Querido.

van Straaten, H. (2022). *Hé wie zit er op de wc?*. Leopold.

van Straaten, H. (2023). *Er kwam een krokodil logeren*. Leopold.

van Straaten, H. (2023). *Trippel & Trappel trappen de kat op z'n staart*. Leopold.

Veldkamp, T. (2023). *Hebbes!*. Lemniscaat.

Veroustraete, S. (2025). *Manati*. De Eenhoorn.

Vriens, J. (2023). *De wijde wereld in!*. Van Holkema & Warendorf.

Westera, B. (2021). *Later als ik groot ben*. Lannoo.

Windzak, Z. (2024). *Queen Nikkolah viert feest!*. De Eenhoorn.

11. Bijlagen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van alle rekentaal die voorkomt in de 40 geanalyseerde prentenboeken.

TABEL 3: EIGEN INDELING VAN REKENTAAL VERWERKT MET REKENTAAL OVER DE 40 BOEKEN

Hoeveelheden	Meten en metend rekenen	Meetkunde	Bewerkingen	Tijd
Een beetje (13x)	Verder (6x)	In (39x)	Tellen (7x)	Eerst (10x)
Eenmaal	Verderop (3x)	Erin (4x)	Rekenen	Eerste (6x)
Eentje (4x)	Verte (2x)	Bovenin	Uitdelen (3x)	Tweede (2x)
Eén (14x)	Verre	Op (36x)	Erbij doen	Derde
Twee (11x)	Vlakbij/vlak bij (2x)	Erop (2x)	Erbij (2x)	Zevende
Drie (8x)	Dichterbij	Over (8x)	Rangschikken (2x)	Volgend
Vier (4x)	Wijde	Overheen	Classificeren	Volgende (5x)
Zeven (2x)	Dicht (3x)	Naast (10x)	Ordenen (2x)	Vorig
Acht (2x)	Groot (13x)	Tussen (8x)	Nummeren	Voor (2x)
Negen	Te groot	Tussendoor	Overblijven	Daarvoor
Tien (4x)	Grote (18x)	Voor (18x)	Uitkomen	Tijdens (3x)
Twintig	Groter (3x)	Voren	Kochten	Terwijl
Drieëntwintig	Heel groot	Daarvoor	Vormt	Ondertussen (2x)
Zesendertig	Reuzegroot	Achter (9x)	Verzamelen (3x)	Daarna (2x)
Achtentachtig	Groots (2x)	Achterste	Verplaatsen	Na (7x)
Honderd (2x)	Grootst	Achterop	Verlegt	Dan
Duizend (3x)	Grootste	Achteren		Straks (3x)
Honderdduizend miljoen en één	Allergrootste	Achterna (4x)		Dag (17x)
Honderdduizend miljoen en twee	Enorm (2x)	Erachteraan		Dagen (7x)
Ontelbaar	Klein (13x)	Uit (18x)		Weken (2x)
Oneindig (2x)	Kleine (10x)	Tegen (6x)		Jaar (2x)
Meer (9x)	Kleiner (3x)	Langs		Jaren
Meerdere	Kleiner dan	Rechtdoor		Vandaag (8x)
Niet meer	Te klein	Hetzelfde (2x)		Ochtend (7x)
	Erg klein	Dezelfde (2x)		’s Ochtends (3x)

Allermeest	Piepklein (2x)	Verschillend		Vanmorgen (2x)
Meest	Kleinst	Ver (8x)		Avond (4x)
Minder (5x)	Kleinste	Ver weg		’s Avonds (2x)
Veel minder	Aller allerkleinste	Dichtbij (2x)		Nacht
Veel (22x)	Lang (5x)	Voorbij (5x)		’s Nachts
Vele	Lange (6x)	Opnieuw (3x)		Nachten
Zoveel (5x)	Langer (4x)	Telkens		Vannacht
Evenveel	Korte	Boven (13x)		Morgen (3x)
Te veel/teveel (2x)	Hoog (7x)	Hierboven		Nu (16x)
Weinig (2x)	Hoge (3x)	Bovenste		Laat (2x)
Geen (22x)	Torenhoge	Onder (12x)		Later (4x)
Niets (10x)	Huizehoge	Beneden (7x)		Even later (2x)
Alle(maal) (18x)	Hoger	Omhoog (4x)		Te laat (3x)
Alles (15x)	Hoogste (4x)	Omlaag (2x)		Laatste (4x)
Allen	Laag	Draaien (2x)		Allerlaatste
Allebei	Lager	Rond (10x)		Vroeg (3x)
Beiden	Diep (8x)	Rondje		Vroege
Hele (14x)	Diepe (2x)	Rondjes (3x)		Vroeger
Een paar (7x)	Dieper (3x)	Ronde (2x)		Te vroeg
Enkele	Diepst	Kant (4x)		Eerder
Een keer (2x)	Dik	Kanten		Meteen (5x)
De rest	Dikke (9x)	Rand (4x)		Even (14x)
Elke/elk (9x)	Dun (2x)	Randje		Eventjes (2x)
Iedere (5x)	Dunne	Zijde		Snel (10x)
Heleboel	Brede	Boog		Sneller (5x)
Even (2x)	Smal	Lengtes		Snelst
	Smalle (2x)	Bolletje		Razendsnel
	Zwaar (4x)	Punt (3x)		Pijlsnel
	Zware	Punten		Supersnel
	Licht	Puntje		Vlug (2x)
	Gewicht	Puntjes		Vliegensvlug
	Ruim	Hoek		Langzaam (4x)
	Vol (10x)	Hoekje		Terug (7x)

	Tjokvol Handjevol Handvol Propvol (3x) Boordevol Volle Voller Leeg (4x) Lege (4x) Leger Nummer Op en neer Zwart (3x) Zwarte Wit (2x) Witte (2x) Grijze (2x) Bruin Bruine Rood (4x) Rode (3x) Knalrood Robijnrode Oranje Geel (7x) Groen (11x) Groenig Felgroen Groenblauw Blauw (6x) Hemelsblauwe Azuurblauw Roze (4x)	Hoeken Recht (2x) Schuin Rij (3x) Lijn Vorm Vormen Maat Maten Verzameling Figuren Vierkant (2x) Patroon Midden Op en neer (3x) Heen en weer (4x) Naar mij toe Naartoe		Lang duren (4x) Urenlang Dagenlang Hoelang Bijna (3x) Altijd (7x) Telkens Nooit (8x) Vaak (2x) Vaakst Tijd (12x) Tijdje (2x) Seconden Uren (3x) Uurtje Half Eén keer Een keer Keertje Vanaf Rechts Links Einde

	Paars Goud Klatergoud			

Onderstaande tabel geeft alle informatie per prentenboek weer. De bron van de afbeelding wordt steeds vermeld. Daarnaast wordt per prentenboek een overzicht gegeven van de aanwezige rekentaal.

TABEL 4: EIGEN INDELING VAN VERWERKT MET INFORMATIE EN REKENTAAL PER BOEK

Boek	Hoeveelheden	Meten en metend rekenen	Meetkunde	Bewerkingen	Tijd
De eend die niet van water hield Totaal: 32 begrippen, 23 verschillende 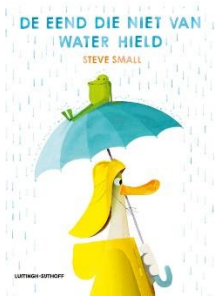 *(bron: Standaard Boekhandel)* Small, S. (2024). *De eend die niet van water hield*. (J Akveld, vertaler). Luitingh-Sijthoff. (Origineel werk gepubliceerd in 2021).	beetje, twee, alles (x2) niets	Verder, klein	in (x4), erin, hetzelfde, ver, voorbij	/	Eerst, tijdens, nacht, vannacht, volgende (x3), ochtend (x4), dagen, eerder (2x), avond, daarvoor, nu

Thema: vriendschap, jezelf zijn **Samenvatting:** Een eend die niet van water houdt, ontmoet een kikker die juist erg van water houdt. Wanneer de kikker blijft overnachten bij de eend, worden ze tijdens hun zoektocht naar het huis van de kikker beste vrienden. Ook al houden ze beiden van andere dingen, toch kunnen tegenpolen de beste vrienden zijn. **Leeftijd**: tot 6 jaar **Talen**: Nederlands, Engels, Frans, Duits, Grieks, Chinees **Online beschikbaar:** YouTube: https://www.youtube.com/watch					
Je bent al alles Totaal: 69 begrippen, 40 verschillende *(bron: Iedereen leest)*	Drieëntwintig, twintig, drie, één (x2), honderdduizend miljoen en één, honderdduizend miljoen en twee, meer, zesendertig (x2), duizend,	Langer, dikke, grote, klein (x2), lang (x2), diep	In (x13), op (x2), over (x2), naast, voor, hetzelfde, opnieuw	Tellen, uitdelen	Even (x3), dagen, nu (x2), snel, meteen, terug, lang duren, nooit, daarna

Luyten, H., & Willemen, N. (2024). *Je bent al alles*. Het Hannekesnest. **Thema:** Vriendschap, jezelf zijn **Samenvatting:** Gaston, een kleine garnaal, probeert vrienden te maken door zich aan te passen en allerlei dingen te maken voor anderen. Wanneer hij Hettie de krab ontmoet, leert hij dat hij zichzelf niet hoeft te veranderen om waardevol te zijn. Wie hij is, is al voldoende. Het verhaal legt de nadruk op het feit dat je goed bent zoals je bent en dat vriendschap draait om jezelf zijn, niet om wat je geeft. **Leeftijd:** 3 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** YouTube: https://www.youtube.com/watch	weinig, beetje, geen (x2), niets (x7), alle(maal) (x2), alles, hele				
Wij willen een pannenkoek! Totaal: 66 begrippen, 32 verschillende	Zeven (x8), allermeest (x4), twee (x3), drie (x2), vier, alles, beetje	Verderop, grote, dikke, nummer (x2), hoog, dieper	In (x3), omhoog, op (x4), achteren, tussen, opnieuw, draaien	Erbij doen, erbij	Eerste, tweede (x2) , derde, zevende, dag, sneller (x5), meteen (x2)

 (bron: bol.com) Fisscher, T., & Pluim, S. (2021). *Wij willen een pannenkoek!.* Christofoor. **Thema:** Gevoelens en gedrag, slim zijn **Samenvatting**: Een vader bakt pannenkoeken voor zijn zeven kinderen, maar wanneer hij de pannenkoek wil omdraaien, vliegt de pannenkoek weg. Hij rolt door het bos en komt andere dieren tegen die hem willen opeten, maar telkens weet hij te ontsnappen. Uiteindelijk wordt hij toch gevangen door een zwijn. Het boek is vrolijk en draait rond doorzettingsvermogen. **Leeftijd:** 3 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands, Engels **Online beschikbaar:** /					terug (x7), vlug (x6), altijd

Aan zee Totaal: 17 begrippen, 13 verschillende 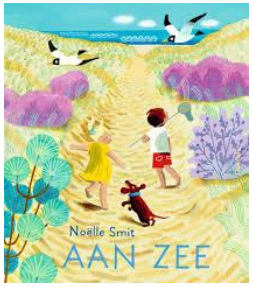 *(bron: Boekhandel Pardoes)* Smit, N. (2022). *Aan zee*. Querido. **Thema:** vakantie **Samenvatting:** Het boek beschrijft een zonnige stranddag aan zee. Het neemt je mee door allerlei typische strandactiviteiten en neemt de lezer mee in alles wat de kust te bieden heeft. Het boek biedt minder een verhaallijn, maar eerder een visuele belevenis die de sfeer van de zomer, vrijheid en een speelse dag voor kinderen wil afbeelden.	Allemaal, veel minder, niets	Verder (x2)	Over (x2), achter, in	/	Vandaag, morgen, tijd, even (x3), terug, nu

Leeftijd: 4 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands **Online beschikbaar**: /					
Kleine kraai Totaal: 113 begrippen, 48 verschillende *(bron: Natuurpunt Winkel)* Minne, B. (2023). *Kleine kraai*. De Eenhoorn. **Thema:** jezelf zijn **Samenvatting:** Kleine Kraai komt net uit zijn ei en ontdekt verwonderend de wereld om zich heen. Hij merkt dat andere vogels er anders uitzien en verschillende talenten hebben. Wanneer zijn ouders hem leren vliegen, ontdekt hij stap voor stap de kwaliteiten van kraaien. Het boek benadrukt dat ieder dier uniek is en zijn eigen	Een paar, veel (x4), enkele, een beetje, geen (x7), zoveel, alle (x2)	Op en neer, kleiner, klein, kleine (x38), zwart, knalrood, felgroen, geel, roze, paars, oranje, groen (x3), grijze, groenblauw, ruim, enorm, hoger (x2), hoog (x3)	Boven, beneden, omhoog, op (x5), in (x7), ver, uit (x2), rondjes, kanten, rond, draaien, naast, voor, rand (x2)	/	Eerst (x2), volgende, ochtend, vandaag, dag, terwijl, razendsnel, terug, vaak

talenten heeft. Ook een veilig nest helpt om te groeien en de wereld te ontdekken. **Leeftijd**: 3 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands **Online beschikbaar:** Luisterbibliotheek: https://daisybraille.bibliotheek.be/catalogus/brigitteminne/kleine-kraai/daisy/library-marc-vlacc_10508648					
Rinus Totaal: 31 begrippen, 20 verschillende 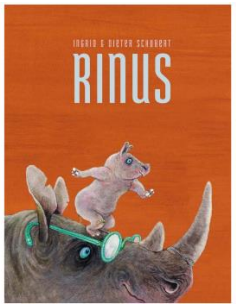 *(bron: Toverkast)* Schubert, I., & Schubert, D. (2023). *Rinus*.Hoogland & van Klaveren.	Honderd, alle(maal) (x2), niets (x4), hele (x3), alles	leeg	Rondjes, op (x2), in (x3), boven (x2), uit, over	/	Dag, later, sneller dan (x2), snel, vroeger, nu, vandaag

Thema: grootouders, groeien en ontwikkelen, taal en interactie **Samenvatting:** Rinus, een jonge neushoorn, gaat op avontuur terwijl zijn opa slaapt. Wanneer hij vast komt te zitten bij een waterval, komt zijn opa hem redden. Het verhaal benadrukt de sterke band tussen een grootouder en kleinkind. Grootouders blijven belangrijk en kunnen nog steeds helden zijn ondanks hun leeftijd. **Leeftijd:** 2 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands (uitgeven), online beschikbaar in Achterhoeks, Arabisch, Brabants, Braziliaans Portugees, Bulgaars, Chinees, Deens, Duits, Engels, Farsi, Frans, Fries, Grieks, Gronings, Hebreeuws, Hongaars, Italiaans, Japans, Kamper Streektaal, Kroatisch, Lets, Limburgs, Nepalees, Oekraïns, Over-Betuws, Papiamento, Papiamentu, Pools, Portugees, Roemeens, Russisch, Servisch, Slowaaks, Somalisch, Spaans, Surinaams, Telugu, Turks, Twents, Zweeds					

Online beschikbaar: Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=OT3lMQ6x3vc Luisterpuntbibliotheek: https://daisybraille.bibliotheek.be/catalogus?q=rinus					
De bril van Beer Totaal: 10 begrippen, 7 verschillende *(bron: Standaard Boekhandel)* Timmers, L. (2023). *De bril van Beer*. Querido. **Thema:** zintuigen **Samenvatting:** Beer is zijn bril kwijtgeraakt en ziet de wereld zonder bril helemaal anders. Hij denkt allerlei dieren te zien, maar die dieren bestaan niet echt. Hij komt zijn vriend Giraf tegen, die hem	Drie, niets, geen (x3)	/	Op, ver	/	Nooit (x2), meteen

zijn bril teruggeeft. Samen gaat hij met Giraf op weg en ziet terug de 'echte' wereld zonder grappige vergissingen. **Leeftijd:** 3 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands, Engels, Duits, Frans, Spaans, Italiaans, Chinees, Bulgaars, Kroatisch, Koreaans, Roemeens, Zweeds, Macedonisch **Online beschikbaar:** Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=UTMFlgf0M-A Luisterpuntbibliotheek: https://daisybraille.bibliotheek.be/catalogus/leo-timmers/de-bril-van-beer/daisy/library-marc-vlacc_10508650?q=De%20bril%20van%20Beer					

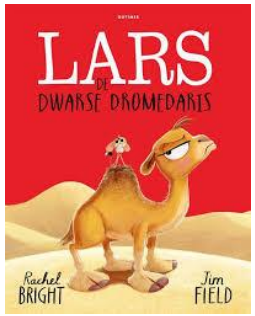 *(bron: Standaard Boekhandel)* Bright, R. (2025). *Lars de dwarse dromedaris*. (B Westera, vertaler). Gottmer. (Origineel werk gepubliceerd in 2024). **Thema:** emoties, boos zijn **Samenvatting:** Lars, een koppige dromedaris, wil niet meer met zijn kudde door de woestijn trekken op weg naar een oase. Wanneer hij alleen achterblijft, beseft hij dat zijn gemopper hem ongelukkig maakt. Dankzij een ontmoeting met springmuis voelt hij zich snel beter en beslist hij om toch verder te gaan. Het boek laat zien dat je je soms slecht kan voelen, maar dat die gevoelens kunnen veranderen door te praten en je koppigheid aan de kant te schuiven. **Leeftijd**: 3 tot 6 jaar	Één, drie, vier, minder, meer (x2), geen (x3), hele, de rest (x3)	Langer, licht, kleine, groen, hoogste, vol	Omlaag, omhoog, boog, boven, achter (x3), op, in (x4), lengtes, ver (x2), bolletje, punt, rond	/	Te vroeg, dag(en) (x5), vandaag, even, vanmorgen, vaakst, langzaam, te laat, altijd, tijd, straks

Talen: Nederlands, Engels **Online beschikbaar:** Youtube (Engels): https://www.youtube.com/watch?v=DPz1Tx2avUk					
De bij Totaal: 36 begrippen, 17 verschillende *(bron: bol.com)* J., J., & M. (2025). *De bij*. Kluitman. **Thema**: identiteit, humor **Samenvatting:** Het verhaal draait rond Berend, een beer die beweert dat hij een bij is en alle kenmerken van een bij heeft. Wanneer de honing van de dieren verdwijnt, zegt hij dat hij het niet kan zijn, want bijen maken honing en eten die niet op. Het	Hele, alle (x2), geen (x4)	Heel groot, groot, erg klein, grote, zwart (x5), geel (x6), bruin (x3)	Op (x2), in, ronde (x2)	/	Tijd, even (x3), ondertussen, nooit

humoristische verhaal daagt kinderen uit om na te denken over aannames en of uiterlijk voldoende is om te oordelen. **Leeftijd**: 2 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands **Online beschikbaar**: /					
Kriebeltenen Totaal: 52 begrippen, 32 verschillende *(bron: Plantyn)* Dieltiens, K. (2021). *Kriebeltenen*. De Eenhoorn. **Thema:** kleding **Samenvatting:** Lily heeft kriebeltenen en wil graag spelen en rondlopen. Ze krijgt van haar mama nieuwe schoenen. Onderweg naar de winkel fantaseert	Geen (x4), alles (x2), meer, zoveel, één, twee, een paar	Geel, rood (x2), blauw, groen, grote (x4), hoog	Naast, op (x8), in (x5), erin, omlaag, boven, onder, voor, achter, hoek, dezelfde, voorbij	/	Vandaag, nu (x2), even later, bijna, eerst, snelst, even

ze over allerlei soorten schoenen. Ze ontmoeten een dakloze man die hen de weg wijst. In de winkel kiest Lily dezelfde schoenen als Lou. Maar haar mama koopt twee paar schoenen: één voor Lily en één voor de dakloze man. Het verhaal combineert plezier, ontdekken en behulpzaam zijn. **Leeftijd**: 2 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands **Online beschikbaar:** Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=Nx70VPeme7Y Luisterpuntbibliotheek: https://daisybraille.bibliotheek.be/catalogus/kristien-dieltiens/kriebeltenen/daisy/library-marc-vlacc_10423282					
Aron en aardappel	Een paar, niets, allemaal, elke, geen (x7), één, hele, allemaal	Verder, grote, klein, blauw, groen, groenig, groter	In (x10), bovenin, op (x3), overheen, ver, randje, rond (x3), erin	Uitdelen	Na (x2), altijd, 's ochtends, vroeg, 's avonds, laat, dag (x2), tijdens, even (x3), weken

Totaal: 57 begrippen, 35 verschillende 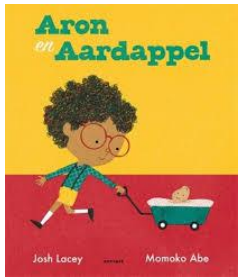 *(bron: Standaard Boekhandel)* Lacey, J. (2022). *Aron en aardappel*. (J H Gever, vertaler). Gottmer. (Origineel werk gepubliceerd in 2022). **Thema:** fantaseren, huisdieren **Samenvatting:** Aron wil heel graag een huisdier, maar zijn ouders willen dat niet. Op een dag krijgt hij van zijn papa een aardappel als huisdier. Eerst is Aron teleurgesteld, maar al snel wordt de aardappel zijn beste vriend. Wanneer de aardappel beschimmelt en moet worden weggegooid, is Aron erg verdrietig. Hij plant de aardappel in de grond zodat hij afscheid kan nemen. Later groeien er allemaal nieuwe aardappels die hij opnieuw kan beschouwen als huisdieren. Soms is fantasie en verbeelding					

genoeg om een vriendschap waardevol te maken, zelfs wanneer je het niet verwacht. **Leeftijd**: 3 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands, Engels, Japans, Deens, Arabisch **Online beschikbaar:** Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=e5eGVt3dgyM					
Pit Totaal: 42 begrippen, 23 verschillende *(bron: Standaard Boekhandel)* Li, M. (2022). *Pit*. Ploegsma. **Thema:** natuur **Samenvatting:** Pit is een klein zaadje dat door een vogel wordt opgegeten en later in een rivier belandt. Een	Twee, meer, meerdere (x2), iedere, veel (x2), alles	Klein (x5), grote, diep, rode, groot	In (x11), beneden, boven, voor, uit, tegen, op, naartoe	/	Eerste (x2), tijdje, dagen (x2), half, na (x2)

meisje vindt hem en plant Pit in de grond. Na verloop van tijd groeit Pit uit tot een appelboom met nieuwe pitten klaar voor een nieuw begin. Het boek laat op een eenvoudige manier zien hoe de levenscyclus van een boom verloopt en maakt het groeiproces visueel door het doorkijkgaatje in de vorm van een zaadje op elke pagina. **Leeftijd**: 3 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands, Engels **Online beschikbaar:** Youtube (Engels): https://www.youtube.com/watch?v=kT8dd24cOTk					
Hé wie zit er op de wc? Totaal: 49 begrippen, 24 verschillende *(bron: Standaard Boekhandel)*	Allemaal, veel (x2)	Grijze, lang (x2)	Op (x5), in (x7), uit (x2), achter (x3), op en neer, heen en weer (x2), rij (x4), kant (x2), voor	Erbij	Één keer, even (x3), nu (x3), meteen, laatste (x2), eerst, hoelang, uren, bijna, een keer

van Straaten, H. (2022). *Hé wie zit er op de wc?*. Leopold. **Thema:** emoties en relaties, groeien en ontwikkelen, zindelijkheid **Samenvatting:** Er moet een olifant dringend naar de wc, maar die is al bezet. Terwijl hij wacht, komen er steeds meer dieren bij die ook dringend moeten. De rij wordt steeds langer en de spanning loopt op. Uiteindelijk komt er een klein meisje uit het toilet dat vertelt dat ze haar boek heeft uitgelezen, ook al was ze al naar het toilet geweest. Daarna stormen alle dieren tegelijk naar binnen, wat voor een chaotische situatie zorgt. **Leeftijd**: 2 tot 4 jaar **Talen**: Nederlands **Online beschikbaar:** Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=IerLIfqKJhc					

Trippel en Trappel trappen de kat op z'n staart Totaal: 76 begrippen, 35 verschillende 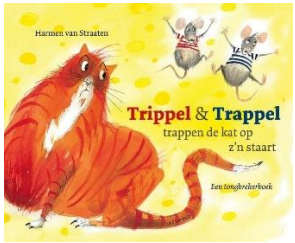 *(bron: Boekhandel Pardoes)* van Straaten, H. (2023). *Trippel & Trappel trappen de kat op z'n staart*. Leopold. **Thema:** taal, humor, avontuur **Samenvatting:** Trippel en Trappel zijn twee muizen die samen vele avonturen beleven en vooral dol zijn op tongbrekers. Ze willen graag een stuk kaas dat boven op een kast ligt, maar dat is niet zo eenvoudig. Trappel bedenkt allerlei plannen om de kaas te pakken en probeert Trippel te overtuigen. Er woont ook een kat in het huis, waardoor hun plan niet zo makkelijk is en veel discussie veroorzaakt. **Leeftijd**: 3 tot 6 jaar	Alles (x2), één (x2), achtentachtig (x2), ontelbaar, duizend (x2), twee, drie, zeven, elk, hele, geen, veel, alle	Vol (x2)	Tegen (x3), langs, rand, achter (x2), ronde, achterna, voor (x3), boven (x3), op (x15), in (x14), naar mij toe, naast, onder (x3), uit	Tellen	Nachten, even, vliegensvlug, nu (x2), terug, langzaam

Talen: Nederlands **Online beschikbaar**: /					
Alles is dom! Totaal: 14 begrippen, 8 verschillende 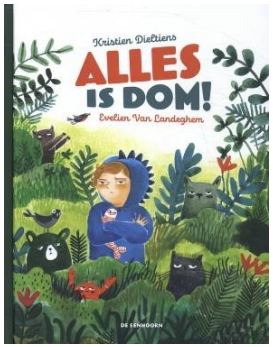 *(bron: bol.com)* Dieltiens, K. (2022). *Alles is dom*. De Eenhoorn. **Thema:** emoties en relaties **Samenvatting**: Het boek gaat over Maurice, een jongen die een slechte dag heeft. Alles irriteert hem en zijn boosheid groeit steeds verder, waardoor zijn omgeving ook negatiever reageert. Na een tijd neemt de boosheid vanzelf weer af en voelt alles beter aan. Het toont aan dat iedereen wel	Één (x2), geen (x2)	/	Op (x4), in (x2), achterop, tegen	/	Altijd, eerst

eens een slechte dag heeft en dat die gevoelens er ook mogen zijn. **Leeftijd**: 2 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands **Online beschikbaar**: /					
Pico de vreemde vogel in de klas Totaal: 64 begrippen, 36 verschillende 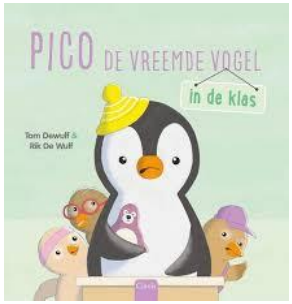 *(bron: Clavis)* Dewulf, T. (2023). *Pico de vreemde vogel in de klas*. Clavis. **Thema:** wonen **Samenvatting:** Pico is een pinguïn die van de Zuidpool naar een nieuwe plek verhuist waar alles anders is. Tijdens zijn eerste schooldag voelt hij zich bang en anders dan de rest. Doorheen de dag merken	Veel, zoveel, alle, geen (x2), alles (x3), hele (x2)	Groot, korte (x2), lange, dieper, groen, verder (x2), zwaar	In (x8), tussen, op (x8), op en neer, onder, midden, uit, boven, (er)achter(aan) (x2), rond (x2), tegen (x2), voor, kant, ver	/	Eerst (x2), tijdens, volgende, snel (x4), dag(en) (x2), te laat, terug, ochtend, nu

de andere klasgenootjes wat Pico kan en hoe het leven op de Zuidpool was. De volgende dag veranderden ze de speelplaats vol met sneeuw en ijs, waardoor Pico zich welkom voelde. **Leeftijd**: 3 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands **Online beschikbaar**: /					
Hercules Totaal: 45 begrippen, 35 verschillende 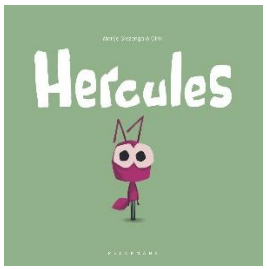 *(bron: Pelckmans)* Siezenga, M. (2025). *Hercules*. Pelckmans. **Thema:** bos en beest, groeien en ontwikkelen **Samenvatting**: Hercules is een mier die in een grote groep leeft waar alles altijd druk is, maar hij verlangt naar rust en stilte. Hij gaat alleen wonen om alles zelf	Duizend (x2), veel, meer, eenmaal, hele, alles, geen (x4), beetje	Lege, lange, grote, hoogste, dikke, (tjok)vol	Op (x2), rechtdoor, in (x2), onder, uit (x3), voor	/	Na, vanaf, rechts, links, eerst, even (x3), eventjes, laat, tijd, altijd, na, morgen, 's ochtends, snel, nu

te ontdekken, maar al snel voelt hij zich eenzaam en ondervindt hij dat alles regelen niet zo eenvoudig is. Hij mist het gezelschap en realiseert zich dat samen dingen doen ook iets moois is. **Leeftijd**: 4 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands **Online beschikbaar:** Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=DZfNYqSCJEc&t=1s					
De koning en niets Totaal: 107 begrippen, 42 begrippen *(bron: Standaard Boekhandel)*	Elke, tien, minder (x2), een paar, alles (x10), elke, niets (x38), beetje	Verder, kleiner dan, grote, alleraller-kleinste, diep (x2), piepklein	In (x7), voorbij, punt, telkens, tussen, op	Rangschikken, classificeren, nummeren, overblijven, uitkomen	Urenlang, dagen, uren, weken, dag, altijd (x4), nooit (x4), terug, eerste, meteen, na, nu (x2), even, snel (x2), keertje (x4), bijna, telkens

Tallec, O. (2023). *De koning en niets*. (M Vermeulen, vertaler). De Eenhoorn. (Origineel werk gepubliceerd in 2022). **Thema:** humor, fantasie **Samenvatting:** De koning heeft alles wat je maar kunt bedenken. Er is maar één ding dat hij nog niet heeft en dat is 'niets'. Hij zoekt overal om 'niets' te vinden, maar hij vindt altijd iets. Uiteindelijk ontdekt hij dat 'niets' pas bestaat als hij al zijn spullen wegdoet. Hij verlangde naar zijn innerlijke rust, waardoor eenvoud soms waardevoller is dan alle spullen samen. **Leeftijd**: 3 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands, Engels **Online beschikbaar**: /					
Word nooit groot Totaal: 51 begrippen, 34 verschillende	Twee (x2), vier, tien, elke (x3), één, geen (x3)	Kleine, hoge, klein, groot (x3), hoog, reuzegroot, torenhoge, groen, zwaar, zwart, wit, goud	In (x7), op, boven, over, rond, voor	/	Eerste, nooit (x4), einde, snel, langzaam, altijd, nooit (x2), dag, nu, vaak

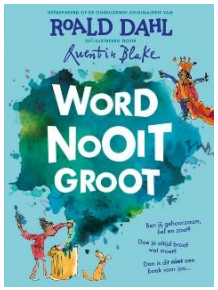 *(bron: bol.com)* Blyth, A., & Gurney, S. (2022). *Word nooit groot*. (A Douqué, vertaler). De Fontein Jeugd. (Origineel werk gepubliceerd in 2021). **Thema:** opgroeien **Samenvatting:** Dit boek onderzoekt wat er gebeurt als je altijd kind zou blijven en nooit volwassen wordt. Je hoeft de 'saaie' dingen niet te doen en kan zelf kiezen wat je doet. Het laat zien dat je jezelf mag zijn en niet altijd naar volwassenen hoeft te luisteren. Het verhaal laat de speelsheid, creativiteit en de magie van kinderen zien. **Leeftijd**: 3 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands, Engels, Spaans **Online beschikbaar:** Luisterpuntbibliotheek:					

https://daisybraille.bibliotheek.be/catalogus/quentin-blake/word-nooit-groot/daisy/library-marc-vlacc_10453954					
Help! Een verrassing! Totaal: 14 begrippen, 11 verschillende 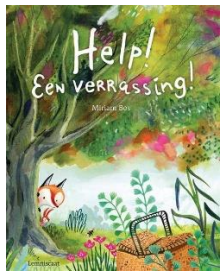 *(bron: Standaard Boekhandel)* Bos, M. (2022). *Help! Een verrassing!.* Lemniscaat. **Thema**: gevoelens, bang zijn verrassingen, vriendschap **Samenvatting**: Het verhaal draait rond de vossen August en Suus. August houdt liever van rustige activiteiten, terwijl Suus graag zeer actief is en van verrassingen houdt. Suus plant een verrassing voor August, die eerst spannend en	Niets (x3), niet meer, alles, geen	Groots (x2)	In, onder, op	/	Nu, morgen, dag

eng lijkt, maar uiteindelijk een rustige picknick blijkt te zijn. Het verhaal laat zien dat karakterverschillen geen barrière hoeven te zijn voor een mooie vriendschap en dat openstaan voor verrassingen mooie momenten kan opleveren. **Leeftijd**: 3 tot 6 jaar **Talen**: Nederlands (uitgegeven), online beschikbaar in Achterhoeks, Arabisch, Armeens, Azerbeidzjaans, Bosnisch, Braziliaans Portugees, Bulgaars, Chinees, Deens, Drents, Duits, Engels, Filipijns, Frans, Fries, Grieks, Gronings, Hebreeuws, Hindi, Hongaars, Ijslands, Indonesisch, Italiaans, Kamper Streektaal, Koerdisch, Kroatisch, Lets, Limburgs, Oekraïns, Papiamento, Pools, Portugees, Riffijns, Roemeens, Russisch, Sarmáni, Servisch, Slowaaks, Somalisch, Spaans, Telugu, Tigrinya, Turks, Twents, Vlaams, Zweeds **Online beschikbaar:** Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=AJuADYCo2Z8					

Luisterpuntbibliotheek: https://daisybraille.bibliotheek.be/catalogus/miriam bos/help-een verrassing/daisy/library-marc-vlacc_10482745					
Een jurk met zakken Totaal: 22 begrippen, 22 verschillende *(bron: Standaard Boekhandel)* Murray, L. (2021). *Een jurk met zakken*. Lemniscaat. **Thema:** groeien en ontwikkelen **Samenvatting:** Lucy is jarig en voor haar verjaardag krijgt ze van haar tante een nieuwe jurk. Ze gaan samen winkelen in een hele grote, beroemde winkel: de Wereldberoemde Boetiek. Daar verkopen ze jurken met alle patronen, kleuren en stoffen,	Eén, twee	Dun, dik, klein, geel, groen, roze, hemelsblauwe, rood, kleine, diep, handjevol	In, op, onder, uit	Kochten	Tijd, eventjes, jaren, nooit

maar Lucy is op zoek naar 1 bepaalde jurk: een jurk met zakken voor al haar ontdekkingen. **Leeftijd:** 2 tot 6 jaar **Talen:** Engels, Nederlands **Online beschikbaar:** YouTube: https://www.youtube.com					
Octopus droomt van een lief Totaal: 42 begrippen, 25 verschillende *(bron: Standaard Boekhandel)* Pinsart, L. (2021). *Octopus droomt van een lief.* Pelckmans. **Thema:** emoties en relaties **Samenvatting:** Diep in de zee woont een octopus met drie harten. Recent is Octopus afgewezen en nu	Drie (3x), één, acht, alle, meest (4x), eentje, hele, elke, een beetje, geen (2x)	Azuurblauw, rode, dikke, grote	In (8x), op (4x) omhoog, boven (2x), over	Vormt	Ochtend, pijlsnel, sneller, nu

zijn zijn drie harten gebroken. Octopus wil zo graag een lief, dus hij en zijn beste vriend Maatje vragen aan verschillende zeedieren of zij een lief hebben. Doorheen het boek kom je te weten of Octopus al dan niet een lief zal vinden. **Leeftijd:** 2 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** /					
De maan is overal dezelfde Totaal: 13 begrippen, 11 verschillende 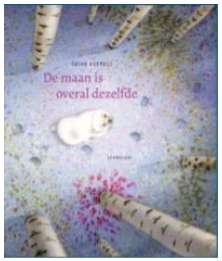 *(bron: Rijke Teksten)* Heemels, S. (2024). *De maan is overal dezelfde*. Lemniscaat. **Thema:** wonen en werken, bos en beest, conflict en harmonie	Oneindig, veel (2x), minder, even, niets	Wit (2x), kleine	In, dichtbij, dezelfde	/	Dag

Samenvatting: Mama beer en Luna zijn op zoek naar een nieuw huis, omdat de sneeuw aan het smelten is. Dit vindt Luna niet leuk, omdat zij vindt dat niets hetzelfde is. Aan het einde van het boek ziet Luna dat dit niet waar is en dat niet alles eng is. **Leeftijd:** 2 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** /					
De wijde wereld in! Totaal: 123 begrippen, 53 verschillende *(bron: Rijke Teksten)* Vriens, J. (2023). *De wijde wereld in!*. Van Holkema & Warendorf. **Thema:** bos en beest, groeien en ontwikkelen	Veel (3x), twee (2x), even (4x), een keer, heleboel, eentje, hele (3x), een paar, allen, geen (4x)	Wijde (5x), verte (3x), zware, dikke (2x), groot (5x), brede (2x), smal, groter, zwarte, roze, witte, bruine, lange (2x), hoog, klein, piepklein, grote (4x), kleine	In (18x), hierboven, over (2x), boven (4x), achter (3x), tussen (3x), naast, onder (3x), op (5x), voor (4x), uit (3x), beneden, achterna, rand, kant	/	Eerst (4x), eerste, later, voor (2x), tijd (2x), nooit (2x), dag (2x), nu, ondertussen, vandaag

Samenvatting: Kleine dasjes Bes en Bas zijn nog nooit buiten hun hol geweest, want dat mag niet van mama en papa das. Op een dag klimmen ze toch stiekem hun hol uit de wijde wereld in. Mama das heeft de kleine dasjes altijd gewaarschuwd voor gevaar. Bes en Bas spreken met veel dieren en komen veel gevaren tegen onderweg. Toch komen ze levend weer thuis en beloven mama en papa das dat ze de volgende dag mee naar buiten gaan om Bes en Bas de wereld te laten zien. **Leeftijd:** 2 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** /					
Later als ik groot ben Totaal: 35 begrippen, 20 verschillende	Veel, drie, oneindig	Vol (2x), groot (2x), lange, hoogste, huizehoge, klatergoud	Op (3x), tussen (2x), naast, onder (2x), voor, beneden, in (9x), puntjes, rond	/	Later (2x), even

 (bron: Rijke Teksten) Westera, B. (2021). *Later als ik groot ben*. Lannoo. **Thema:** groeien en ontwikkelen **Samenvatting:** In dit boek ontdek je wat je allemaal kan doen als je later groot bent. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands, Engels, Duits **Online beschikbaar:** YouTube (Engels): https://www.youtube.com					
Queen Nikkolah viert feest Totaal: 64 begrippen, 30 verschillende	Te veel, alle (9x), twee, een beetje, meer (4x), veel, elke, elk, geen (3x)	Gewicht, propvol, dicht, rode (2x), hoog (3x), robijnrode	In (12x), achter, op (8x), kant, over, uit, hoekje	/	Even later, laatste, tijd, volgend, snel, vanmorgen, daarna, jaar

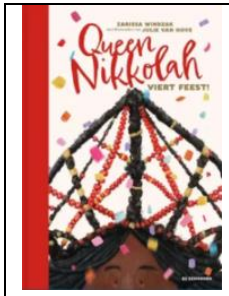 *(bron: Rijke Teksten)* Windzak, Z. (2024). *Queen Nikkolah viert feest!*. De Eenhoorn. **Thema:** emoties en relaties, online en offline **Samenvatting:** Queen Nikkolah geeft ook dit jaar weer een feest en denkt dat alles is voorbereid, totdat ze erachter komt dat ze de uitnodigingen is vergeten. Ze bedenkt verschillende manieren om de uitnodigingen nog te versturen, maar ze zullen altijd te laat aankomen. Dan komt ze op een goed idee: ze zal de uitnodigingen zelf afgeven. Samen met alle kinderen van de stad probeert ze alle uitnodigingen af te geven. Uiteindelijk lukt dit en geniet iedereen van een groot feest in het paleis van queen Nikkolah. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar					

Talen: Nederlands **Online beschikbaar:** Luisterpuntbibliotheek: https://daisybraille.bibliotheek.be/					
Een beetje van alles Totaal: 52 begrippen, 23 verschillende *(bron: Rijke Teksten)* de Wolf, B. (2024). *Een beetje van alles*. Ploegsma. **Thema:** emoties en relaties, groeien en ontwikkelen **Samenvatting:** Klein Konijn vindt kiezen verschrikkelijk moeilijk. Van kiezen met wie hij zal spelen, tot kiezen wat hij 's middags wil eten, tot kiezen	Allebei, evenveel, veel, een beetje (2x), alles (3x), alle, geen	Vlakbij, klein (3x), groot (4x), groen, geel, rood, roze, blauw	In (6x), op (2x), voorbij	Tellen	Later (6x), na, 's ochtends, 's avonds

wat hij later wil worden. Klein Konijn beslist dat hij gewoon zichzelf zal zijn. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** /					
Hebbes! Totaal: 31 begrippen, 14 verschillende 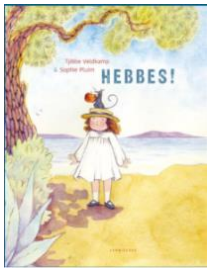 *(bron: Rijke Teksten)* Veldkamp, T.(2023). *Hebbes!*. Lemniscaat. **Thema:** bos en beest, conflict en harmonie **Samenvatting:** Er was eens een rat die alles wat hij tegenkwam stal. Op een dag klom hij op een boot, maar de boot verging in een verschrikkelijke storm. Hij spoelde samen met een meisje aan op een eiland. Hij zorgde voor haar, totdat haar	Eén	Volle, diep (2x), smalle	Op (9x), onder (2x), voren, in (7x), voorbij, dichtbij	/	Dag (2x), vandaag, 's nachts, avond

moeder haar kwam zoeken. De Rat beslist om het meisje terug te geven aan haar moeder, maar wat hij niet verwachtte is dat het meisje voortaan voor hem zal zorgen. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** /					
Knoopje Totaal: 95 begrippen, 43 verschillende 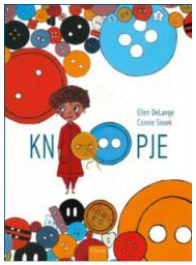 *(bron: Rijke Teksten)* DeLange, E. (2024). *Knoopje*. Clavis. **Thema:** conflict en harmonie **Samenvatting:** Knoopje is een echte pietje-precies en hier wordt ze blij van. Ze sorteert al haar knopen op basis van kleur, vorm en maat. Als het niet	Veel (3x), meer, een paar, beetje, alle (8x), hele	Lege, propvol, handvol, vol, rood (4x), blauw (3x), groen (3x), geel (2x), te klein, klein (2x), kleine, te groot, zwaar, grote, groot	Verzameling, in (10x), bovenste, voor, beneden, op (4x), vorm (8x), vormen (4x), maat (8x), maten (2x), rond (2x), figuren, vierkant, rand, patroon	Rangschikt, geordend (3x), verzamelt, ordenen	Lang duren, seconden, laatste

geordend is, krijgt ze pijn in haar buik. Op een dag vallen alle knopen op de grond en liggen alle knopen door elkaar. De buikpijn begint, maar al gauw ziet Knoopje dat al die verschillende kleuren, vormen en maten wel mooi zijn door elkaar. Uiteindelijk maakt ze er de mooiste creaties mee. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** /					
Rok de rommelrat Totaal: 85 begrippen, 42 verschillende *(bron: Pluizer)* Ijzendoorn, B. (2021). *Rok de rommelrat*. Clavis. **Thema:** vriendschap	Veel, minder, alle (4x), hele, iedere	Vol (3x), leeg (3x), voller (2x), leger (2x), vlak bij, lang, lange, langer, dun, hoge (4x), groot (2x), grote, diepe	Naast (3x), in (13x), boven, erop (2x), voor, op (4x), erin (2x), vierkant (2x), schuin, uit (4x), rij, heen en weer	Uitdelen, verzameld, verzamelen	Volgende (3x), laatste, tijd, snel (3x), even, dag (2x), ochtend (3x), vroeg, avond

Samenvatting: Rok staat elke ochtend vroeg op en steekt zijn hoofd uit zijn hol. Rok verzamelt spullen die hij vindt in het bos: een paraplu, een ballon, een picknickmand, … De dieren in het bos hebben hem de bijnaam *Rok de rommelrat* gegeven. Op een dag vindt Rok zijn bed niet meer, omdat zijn hol vol spullen ligt. Hij zet samen met muis een bordje voor zijn hol met *kringloopspullen* op en algauw staat er een hele rij dieren voor zijn hol, die allemaal hulp nodig hebben met iets. Rok deelt al zijn spullen uit tot hij zijn bed weer ziet staan en kan gaan slapen. **Leeftijd:** 5 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** /					
Een bijzondere vriend Totaal: 31 begrippen, 17 verschillende	Eén (2x), minder (2x), veel (2x), weinig, een beetje (2x), geen (4x)	Verderop, verre, groot (4x)	Zijde, in (5x), onder, rond, op, heen en weer	/	Tijd, lang duren

 (bron: Rijke Teksten) Portman, A. (2023). *Een bijzondere vriend*. Lannoo. **Thema:** bos en beest, emoties en relaties **Samenvatting:** Warre is vastberaden: hij wil een huisdier, maar geen gewoon huisdier. Warre wil een bijzonder huisdier, eentje die niemand heeft. Hij bedenkt verschillende opties: een leeuw, een walvis, een beer … Maar er is altijd iets mis: een leeuw kan gevaarlijk zijn, een walvis is te groot, een beer doet een winterslaap. Op hetzelfde moment zoekt de hond Seppe een baasje, maar hij wil geen gewoon baasje. Seppe wil een bijzonder baasje. Ook hij denkt aan verschillende opties: een astronaut, een koningin, een Viking. Maar ook hij vond geen enkele van deze opties goed. Tot Warre en					

Seppe elkaar ontmoeten. Ze worden beste vrienden. **Leeftijd:** 2 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** Luisterpuntbibliotheek: https://daisybraille.bibliotheek.be/ YouTube: https://www.youtube.com					
Ik ben een eenhoorn Totaal: 8 begrippen, 8 verschillende *(bron: Standaard Boekhandel)* Slegers, Y. (2023). *Ik ben een eenhoorn*. De Eenhoorn. **Thema:** emoties en relaties, conflict en harmonie	Elke, niets	Vol, diep	In, op, uit	/	Dag

Samenvatting: Het paard houdt van eenhoorns en wil er graag zelf één zijn, maar de andere dieren lachen hem uit. Tot hij op een dag wel vol zelfvertrouwen zegt dat hij een eenhoorn ben. Dan ondervindt hij dat als hij niet aan zichzelf twijfelt, dat anderen dat ook niet zullen doen. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** /					
Ooz Totaal: 30 begrippen, 17 verschillende *(bron: Rijke Teksten)* Praagman, M. (2023). *Ooz*. Leopold. **Thema:** bos en beest	Allemaal (2x), eentje, veel (3x), elke (2x), geen	Dicht, grote, lange	In (8x), op (2x), achterna, naast, verschillend, uit, ver weg	Verplaatsen	Dag (2x)

Samenvatting: Papa neemt Mereltje mee op een uitje om mensen te kijken in de OOZ. Ze zien verschillende soorten mensen, zoals bosmensen en strandmensen. Mereltje heeft heel veel vragen over mensen en papa beantwoordt die met veel plezier. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** Luisterpuntbibliotheek: https://daisybraille.bibliotheek.be/					
Ik stop de grote mensen in bed Totaal: 39 begrippen, 26 verschillende *(bron: Standaard Boekhandel)* Pinsart, L. (2022). *Ik stop de grote mensen in bed.* Pelckmans.	Veel, tien, negen, acht, drie, twee, één, iedere, geen (3x)	Boordevol, grote, lager	In (6x), voor, tussen, uit (3x), op (3x)	Tellen	Snel (2x), tweede, na, vandaag (2x), vorig, jaar, avond, nu

Thema: slapen **Samenvatting:** Vandaag stoppen de kinderen de grote mensen in bed, want die zijn zo moe na al die grote-mensen-taken. Dit komt omdat grote mensen heel veel jobs hebben, zoals poetswonder, kussen, chef-kok, … In dit boek ontdek je welke jobs grote mensen allemaal hebben, waardoor ze zo moe zijn. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** /					
Er kwam een krokodil logeren Totaal: 78 begrippen, 37 verschillende *(bron: Rijke Teksten)* van Straaten, H. (2023). *Er kwam een krokodil logeren*. Leopold.	Eén (2x), honderd, tien, een beetje (2 x), veel, alle (2x), geen, beiden	Leeg, vol (2x), groen (2x), dikke, hoogste, kleine, enorm (3x)	In (23x), voor, op (5x), naast, boven, daarvoor, achter, beneden, rond, hoeken, erop, onder	Telt	Tijd (2x), tijdje (2x), snel, dagenlang, vlug, nu (5x), lang duren (2x), even (2x)

Thema: bos en beest **Samenvatting:** Wanneer Timo en zijn ouders net aan tafel zijn gaan zitten om iets te eten, gaat de deurbel. Zijn papa is al chagrijnig, omdat hij denkt dat het weer een pakje voor mama is. Timo gaat kijken en er staat een hele grote, zware doos in de gang en uit die doos springt een krokodil. De krokodil eet al het eten op en is erg onbeleefd. Als je hier iets van zegt, dan bijt hij in je bil. Gelukkig verzint Timo een slim plan om van de krokodil af te raken. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** Beschikbaar op Spotify: te luisteren met luisteruren (gratis aan te vragen)					
Wolf en Rolf Totaal: 12 begrippen, 9 verschillende	Veel (2x)	Vol, leeg (2x), klein, groot, grote	In (2x)	Rekenen	Te laat

 (bron: Rijke Teksten) De Bruyn, S. (2024). *Wolf en rolf.* De Eenhoorn. **Thema:** conflict en harmonie, emoties en relaties **Samenvatting:** Rolf heeft een speciale vriend, namelijk Wolf. Als Wolf boos is, gromt en roept hij. Als Wolf verdrietig is, weent hij. Maar Rolf doet dat niet. Rolf probeert altijd lief te zijn, huilt niet en wordt niet boos, maar wat zou er gebeuren als hij wel eens een keertje 'nee' zou zeggen? Rolf leert om zijn gevoelens te uiten, met Wolf als voorbeeld. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands, Engels **Online beschikbaar:** /					

Jules maakt een vriend op vakantie Totaal: 45 begrippen, 31 verschillende *(bron: Rijke Teksten)* Berebrouckx, A. (2023). *Jules maakt een vriend op vakantie*. Mamie. **Thema:** groeien en ontwikkelen, taal en interactie, online en offline, emoties en relaties **Samenvatting:** Jules gaat voor de eerste keer kamperen. Ze pakken de auto in en vertrekken naar de camping. Daar ontmoet Jules Amir. Amir spreekt Frans en kan heel goed basketballen. Ook al verstaan ze elkaar niet, ze worden toch beste vrienden. Jules is dan ook	Veel, hele (2x), iedere, geen, een paar (2x)	Propvol, verderop, grote (2x), lang, dikke, langer	In (2x), voor, op (7x), opnieuw, heen en weer, uit, ver	/	Eerst, eerste, uren, volgende, straks, tijd (2x), allerlaatste, sneller, later, dag (3x), ochtend (2x), vroeg, dagen

heel verdrietig als de vakantie voorbij is en hij en Amir weer naar huis moeten. **Leeftijd:** 2 tot 4 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** YouTube: https://www.youtube.com					
Lilah onderweg Totaal: 143 begrippen, 72 verschillende *(bron: Standaard Boekhandel)* Dieltiens, K. (2021). *Lilah onderweg*. De Eenhoorn. **Thema:** gevoelens en gedrag **Samenvatting:** Lilah en haar ouders gaan Baba bezoeken, maar Baba woont heel ver weg. Ze moeten wandelen, een bus nemen, een boot nemen en nog meer	Twee (2x), veel, teveel, vier, alles (3x), één, meer, een beetje (3x), een keer, eentje, zoveel	Vol, lege, dichterbij, witte (2x), grote (4x), groot, diep, hoog (3x), hoge, laag, dicht (3x), klein, kleine, kleiner, lang, smalle, zwaar, groen, geel, blauw, dikke, dunne, verder (6x), verte (3x)	Op (13x), in (21x), boven (3x), ver (6x), achter (2x), achterste, naast (2x), tussen, tussendoor, achterna, voor, onder (2x), op en neer (2x), over (4x), punt, punten (2x), puntje, recht, rondje, rond, rij,	Verlegt, tellen, telt	Vroege, tijd, langzaam, sneller, uurtje, supersnel, ochtend, even, straks, voor (2x)

wandelen. Lilah is haar pop vergeten. Heel de reis mist ze haar pop, maar gelukkig dient mama haar hoofddoek als verschillende soorten dingen. Het is een deken, een pop, een tas, … De hoofddoek is altijd warm en Lilah voelt de liefde van haar ouders door de warme hoofddoek stromen. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** /			tegen (4x), uit, lijn		
Manati Totaal: 75 begrippen, 34 verschillende 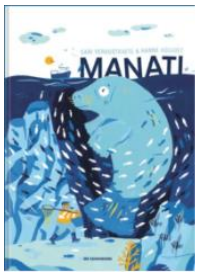 *(bron: Rijke Teksten)* Veroustraete, S. (2025). *Manati*. De Eenhoorn. **Thema:** bos en beest, water en wind	Vele (2x), meer (4x), veel, alles (2x), alle (4x), iedere (5x), hele (2x), niets	Vol, blauw (3x), diep (4x), dieper, diepe, diepst, grootst, groter, groot (4x), grote, allergrootste (3x), grootste (3x), groots, kleinst, kleiner, klein (5x), kleinste	Op (2x), in (10x), onder (2x), beneden, tussen (3x), recht, uit (2x)	/	Eerst, dag (2x)

Samenvatting: De visser is boos, want hij vangt alleen maar kleine vissen. Hij wil de allergrootste vis van heel de zee vangen. Dan ontmoet hij Manati, de allergrootste en de kleinste vis van de zee. De visser weet niet meer waarom hij de allergrootste vis van de zee wou vangen. Na zijn ontmoeting met Manati is de visser weer gelukkig en heeft hij geen nood meer aan het vangen van de allergrootste vis van de zee. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** YouTube: https://www.youtube.com					
Piet: de kat die wil weten wat hij wél mag eten Totaal: 17 begrippen, 12 verschillende 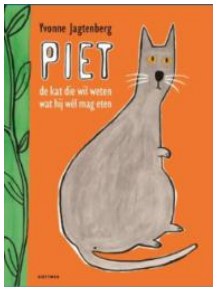 *(bron: Rijke Teksten)*	Veel, zoveel, alles (2x)	Dikke, grote, lege	In (3x), op (3x), voor, rondjes, tegen, uit	/	/

Jagtenberg, Y. (2023). *Piet: de kat die wil weten wat hij wél mag eten*. Gottmer. **Thema:** bos en beest **Samenvatting:** Piet heeft honger. Hij vraagt aan verschillende dieren of hij ze mag opeten, maar alle dieren zeggen 'nee' en hebben daar een goede reden voor. Maar wat mag Piet die altijd honger heeft nog eten dan? Uiteindelijk is Piet blij dat hij mag slapen, snurken en spinnen. **Leeftijd:** 4 tot 6 jaar **Talen:** Nederlands **Online beschikbaar:** /					